

A

462. sz. II. RÁKÓCZI FERENC ÚR TÖRÖCS APAT

TÖRTÉNETE

Hegedűs Mihály
Magyar-történelem szakos
IV.éves, levelező hallgató
szakdolgozata

I. IFJÚSÁGI MOZGALMAK ÉS SZERVEZETEK

a./ k ü l f ö l d ö n

A történelem folyamán a mozgalmaknak számos egyszerűen kialakultak az ifjúsági szervezetei is, főleg azért, hogy ezáltal is elterjesszék mezmuk céljait, feladatait, és a szervezet számára biztosításak a már felkészített, képzett utánpótlást. Az ifjúsági szervezetek "olyan egyesülések, ill. szervezetek, amelyeknek célja, hogy az ifjúság öntevékenységének szervezett formát és ideológiai irányítást adjanak. A legrégebbi vallási szervezetek közül a katolikus Máriaekongregációt 1563-ban alapították; a XVIII. sz. közepén egész Európában elterjedt. A XVIII. században terjedtek el az iskolák mellett működő önképzőkörök és szakkörök is. A XIX. század politikai életében jelentős szerepet játszottak a fiatal értelmiiség, főként a diákság politikai szervezetei, különösen az 1848-i forradalmakban. Ekkor váltak közismertté s később hirhedtté a német egyetemisták Burschenschaftjai, melyek a század elején haladó liberális körök voltak, később azonban reakciós irányba tolódtak el. A századforduló idején egyre nagyobb méretet öltő ifjúsági mozgalmak nemegyszer az idősebb nemzedék és a hagyományos életforma elleni anarchista lázadás kifejezői voltak. A legelterjedtebb polgári ifjúsági szervezet, a cserkészet 1908-ban indult meg, s noha formájában az ifjúság életkorú sajátosságának megfelelt, taratlmában reakciós ideológiát képviselt, s később nagyobb részt a különböző egyházak befolyása alá került. A fasizmus uralomra jutása után Olaszországban a Balilla, Németországban a Hitlerjugend hirhedt szervezetei a fasiszta ideológiai nevelés mellett az ifjúság militarizálását tüzték ki célul maguk elé, s a fasiszta rohamosztágok segédcsapataiként szolgáltak. A szocialista ifjúmunkásmozgalom első nemzetközi szervezete az 1907-ben alapított Szocialista Ifjúsági Internacionálé volt, mely a III. Internacionálé szekciójaként működött. A demokratikus ifjúsági mozgalom nemzetközi méretű fellendülése a II. világháború előtti és alatti antifasiszta mozgalomban következett be, mely nemre, fajra és politikai pártállásra való tekintet nélkül egyesítette a fasizmussal szembeforduló fiatalokat. Csúcossal az 1945-ben alakult

Demokratikus Ifjúsági Világszövetség, mely fontos szerepet játszik a nemzetközi békemozgalomban, s az ifjúság jogai védelmében."

b./ Magyarországon

"A magyar ifjúság mozgalmainak kezdetei a XVIII.-XIX. század fordulójára vezethetők vissza, mikor a felvilágosodás haladó eszméi terjedni kezdtek hazánkban, s különösen az ifjúság körében találtak visszhangra. A fiatal értelmiség különbözö, lazább szervezeti formák között működő politikai egyesületei közül a pozsonyi országgyűlési ifjak 1834-ben alakított haladó Társelkedési Egylete emelkedik ki, melynek vezetőit 1837-ben bebörtönözték. Az 1848-i ferraalom és szabadságharc mozzalmáiban vezető szerepet játszott a márciusi fiatalok Pilvax-kávéházi köre, s általában az egyetemi ifjúság. A századforduló után Magyarországon is elterjedt a cserkésmozgalom, melyhez a kisebb gyermekek számára létesített farkaskölyök-mozgalom kapcsolódott. A haladó szellemből értelmiségi ifjúság mozzalmaiban kiemelkedő szerepet játszott a Galilei Kör. A fiatal munkások szervezkedéseinek kezdetei Magyarországon az 1890-es években jelentkeztek egyes szakszervezeti ifjúmunkás-csoportok a munkásképző egyletek tevékenységének formájában. 1918-ban megalakult az első legális magyar ifjúmunkás-szervezet, az Ifjúmunkások Országos Szövetsége, amely 1919. április 6-án a Kommunista Ifjúmunkások Magyarországi Szövetsége nevet vette fel. Az 1921-ben létesített leventeintézmény az egész ifjúságra kiterjedő kényszerszervezet volt, mely a fiatalok haderőn kívüli hadi kiképzését látta el, s az irredenta-fasiszta métely fő terjesztője volt. Ilyen nehéz körülmények között szerveződött újjá a KIMSZ, mely illegalitásban irányította a magyarországi ifjúmunkás-mozgalmat. A felszabadulás után a Kommunista Párt kezdeményezte az egységes demokratikus ifjúsági szervezet, a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség létrehozását. 1946-ban indult fejlődésnek az úttörőmozgalom. Az MSZMP kezdeményezésére 1957 márciusában megalakult a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, mely szilárdan vezeti az ifjúságot a szocializmus utján." /Idézet az Új magyar lexikon 3.kötetének 364-365. oldaláról./

II. AZ ÚTTÖRŐMOZGALOM SZERVEZETÉNEK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

"Magyar Úttörők Szövetsége: az úttörőcsapatokba önként tömörült gyermekek önálló törnegszervezete, amelyet a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség vezet. Feladata, hogy tagjait a szocialista haza, a párt iránti szeretetre és hűségre, proletár nemzetköziségre, feladataik, iskolai kötelességeik teljesítésére, szüleik, nevelőik és a felnőtt dolgozók tiszteletére, egymás megbecsülésére, a KISZ-tagságra méltókká nevelje. Munkáját az úttörőelnök-ségek irányítják, amelyek a KISZ-bizottságok szervei. Alapszervei az úttörőcsapatok, amelyek alakulhatnak iskolában és úttörőintézmények mellett. Tagjai II-VIII. osztályos általános iskolai tanulók. A III-IV. osztályosokat kiadobosoknak, az V-VIII. osztályosokat úttörőknek nevezik. A csapat rajokra, a rajok órásukre tagozódnak. Egy órs 6-12 kiadobosból, ill. úttörőből, a raj száma 2-4 órs. A szövetség lapjai: Pajtás, Tábertűz, Kiadobos, Dörmögő Dömötör, Úttörővezető." /Idézet az Új magyar lexikon 6. kötetének 568. oldaláról./

III. AZ ÚTTÖRŐMOZGALOM KIALAKULÁSA

Az úttörőszövetség 1946. június 2-án alakult meg. Alig egy évvel még a háború dulta végig az országot, de a szabaddá lett hazában már virágzni kezdett az élet. Az első úttörőcsapatok már 1945-ben, a felszabadulás évben megalakultak, Budapest különböző kerületeiben létrejöttek. Az első Jelmondat: "Előre a jelzavunk, szabadságért harcolunk!" 1946. december 20-án jelenik meg az úttörők újságának, a Pajtás újságának első száma.

1947-ben Budapesten már 110, vidéken pedig 205 úttörőcsapat működött. Ebben az évben jelentek meg az első órai zászlók. A háromszögletű, kék színű órai zászlóra az Előre köszöntést és egy aranycsákányt hímztek. Ekkor már olyan erős volt az úttörőmozgalom, hogy részt tudott venni a haza újjáépítésében. Ezért indulott 1947 tavaszán egy nagyszerű akció: Úttörők a játazóterekért! De ezekben az időkben még szántalan felnőtt család, sok ezer gyerek szenvedett szükséget ruhában, élelemben. Az ő megsegítéstükre alakult, az ő megsegítésüket szolgálta az egész társadalomra kiterjedő "Síess, adj, segíts!" mezgalom.

A kezdeti nehéz évek után az ország egyre több községében, városában igényelte az ifjúság, hogy az új hazában ők is megtalálják helyüket. Az 1946-47-es évek után most már sorra alakulnak az általános iskolákban az úttörőcsapatok. A fejlődés, a haladás szele Nagyhalászba ^{elhagyta} új, a nagy változásokat. Így kerülhetett sor kúzségtinkben is az úttörőcsapat megalakulására.

IV. ÚTTÖRŐCSAPUNK MEGALAKULÁSA

1948

1948 már a nagyhalászi iskolások számára is jelentős dátum. Az iskolában található irattári anyagból a következőt tudtam meg. A Magyar Dolgozók Pártja nagyhalászi szervezete 1948. október 29-én keltezett jegyzőkönyvi kivonatában olvasható a következő szöveg: "A vezetőség az úttörőszervezet vezetésével megbízza Petrő Józsefet Homoktanyán, Kenye Bélát Érháttanyán, Zombor Józsefet Kétérköztanyán, Fritzsuf Lajost Nagyhalász községen."

Ahhoz, hogy a párt e határozatot megnevezte, nyilván való, hogy az úttörőmozgalom sejtjei sejtjei már kezdtek éledezni községtinkben is, ha nem is úttörő néven. Ezt is lehet iratokkal bizonyítani. 1948. január 7-én lett keltezve az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság centenáriumi tornasport és játéknénpély felhívása, mely szerint júniusban országos akcióra kerül sor. A felhívás 1948. május 22-én a tanfelügyelőtől is megérkezett. "Felhívom Igazgató Urat, hogy az iskolájában megszervezett Úttörőcsapatnak vezetőjével közölje az alábbiakat: június 6-án országzerte a MINSZ összes szerveinek bevonásával /úttörőmozgalom is/ Ifjúsági Napot rendez."

Ez az esemény községtinkben is lezajlott, de itt június 5-én, ugyanis az iskolai irattár 7c/948-as számu, június 4-én keltezett iratában olvasható a következő szöveg: "...Azonkívül azt is kiemelni kell, hogy hónap/szombaton/ délután 1/2 5 óraker a sportpályán az iskolák sportünnepeit tartanak, melyre a szülőket szeretettel hívjuk meg."

1948. május 24-én dr. Bácskai János lett megyénk tanfelügyelője. Az ő tervei között szerepelt: "Hiszem, hogy munkánk könnyű lesz, legalább is abból a szempontból, hogy két fontos dolgban mindenki megegyezünk: az igaza tiszteletében és a belső szabadság szeretetében és érvényesítésében. Ezért kívül pedig összeköt bennünket nevelőket a magyar ifjúság

szeretete, ezen át pedig az új népi Magyarország szolgálatának személyes akarása."

Célul tüste ki az úttörőmozgalom kisszélesítését is.

Az úttörőcsapatról adatszolgáltatás 1948. május 14-én nemleges jelentés lett beküldve a tanfelügyelőnek. De már megjegyzésként a következőket olvashatjuk: "Megalakulása a VIII. o. beállításával 1948/49 tanév."

A szűkszavú megjegyzésből kivehetjük, hogy csak a következő tanév beindításakor szervezik meg az úttörőcsapatot.

Jelentős esemény az Úttörőszövetség életében az Úttörő Köztársaság helyének kijelölése. Ezzel kapcsolatban községünkbe is érkezett körlevél, de még úttörőcsapat nem lévén, nemleges lett a válasz.

Aztán elérkezett a szeptember, az 1948/49-es tanév kezdete. Egy másik dokumentum szerint is létezett már az úttörő fogalom községünkben. Az általános iskolák épületeinek helyreállításáról adatokat küsíttek 207/3/1948-as iktatósán alatt szeptember 21-én. E szerint a Telektanyán a "Milyen népi szervek működtek közre az iskola helyreállításában?" kérdésre válasz: "MDP, EPOSZ, Úttörők."

Íme néhány papíron szerepelgették az úttörő szót, a valóságban is megvoltak a mozzalon kezdetei, csírái. Ez egy újabb bizonyíték pedig végképp bizonyítja, hogy csapatunka már a csapat megalakulása előtt is volt. A tanfelügyelő 1948. szeptember 17-én kelt iratában olvashatjuk: "Utasítom Címedet, hogy az ingyenes tankönyvek megérkezéskor - melyeket követlenül a Kalász Könyvkiadó RT fog megküldeni - a csomagot a helybeli MNDSZ, MDP titkár és a "Dolgozók az iskoláért" mozzalon vezetőjének jelenlétében bontsa fel!" Kéri még, hogy "az ingyenes tankönyvek ünnepélyes kiosztásának lefolyását /MNDSZ és az úttörők bevonásával/ rövid jegyzőkönyvben hivatalonak jelentse!"

E jegyzőkönyv az iskolai irattárban 261/948-as irattári számmal október 5-i keltezéssel megtalálható. Itt olvashatjuk: "A tankönyvek átvétele után a gyerekek részéről Gálik László úttörő VI. o. tanuló mondott köszönetet, és ígéretet tesz társai nevében, hogy ezeket a könyveket megbecsülik és belőle szorgalmatosan tanulnak."

A szervezés már szeptember-október hónapban megkezdődik. Egy 1948. október 1-én megtartott tantestületi gyűlés jegyzőkönyvéből idézem a következő sorokat: "Fritzeuf Lajos tanító ismerteti az út-

törő csapatok megszervezését. Tagok 6-14 éves gyermekek lehetnek. Tagdígi díj fizetése havi le fillérben lett megállapítva. Felvételkor belépési nyilatkozatot töltenek ki a tagok." Ugyanitt megjegyzéseként volt eddig: "A tanítók önként jelentkeztek a megszervezésre és vezetői munkák vállalására."

Dr. Bácakai János tanfelügyelőtől közben újabb utasítások, budapestek érkeznek a vezetők számára; "Mutassa kifelé is, hogy ő uttörővezető. Csak a példaadással lehet öntudatos, fejlemezett úttörőket nevelni! ... Mi legyünk arra büszkék, hogy úttörővezetők vagyunk és lehetünk."

A Komiszomol 30 éves évfordulójáról /október 29./ iskolánk is megemlékezett. Az irattári jelentés szerint a megemlékezés enyaga:

"Az ünnepélyen részt vesznek vers és énekszámokkal. Tanítási óráin ismertetve."

Ezek az adatok tehát azt mutatják, hogy iskolánkban az 1948/49-es tanév nagy változásokat hozott. Az előre eltervezett úttörőcsapat lassan-lassan elérte a ponthez, hogy szervezetileg is megalakuljon, és tanulóinknak vezetőjévé váljon. Október 27-én még mindig jelentés nélkül marad a csapatnyilvántartás beküldése. November 3-án ismét egy olyan esemény zajlik le, amely a csapat megalakítását nagyon feltételezi. Ekkor rendel meg az iskola 12 db. "Úttörőoszgalom 12 pontja" nevű feliratot. A cíkk és a hirdetés is megtalálható az irattárban. Nagyon érdekes a 283/948-as irat is. Egy jegyzőkönyv, mely Nagyhádasban "1948. évi október hó 30-án az általános leány és fiú állami iskolában tartott testnevelési tanulmányi felügyelői látogatásról." Itt elvasható: "Az iskolában az úttörő munka folyik, melynek vezetője Fritalsuf Lajos, heti 2 órában foglalkoznak, a külön a sportszakkörökben."

A hivatalos megalakulás előtt tehát már komolyanak, rendszeresen tekinthető foglalkozások zajlottak le iskolánknál. Barakuó Irén /Hegedűs Miklóné/ akkori 8-os pajtás mondta a következő sorokat: "A pontos dátumra már nem emlékzen, egyazér Fritzlauf Lajos tanár bácsi bejött a nyolcadik osztályba, a nyakomba kötött egy piros nyakkendőt és egy sapkát tett a fejére és a következőt mondta: "Igy néz ki egy úttörő rő!" Bevitt a tanári szobába is. Büszke vagyok rá, hogy én voltam az első úttörő Nagyhádasban."

A hivatalos jegyzőkönyv szerint, mely az MDP jegyzőkönyvi kiírása után készült, 1948. november 5-én alakult meg úttörőcsapatunk.

Kivenet az alakulási jegyzőkönyvből: "Fritzlauf Lajos csapatvezető beszél a mezzalom őséről..., majd ismertette az úttörők 12 pontját. Ezután a csapat nevénk megválasztásra került sor. Egyhangúlag II.Rákóczi Ferenc nevét vette fel a csapat. Majd a tisztikart választottuk meg. Csapatvezető Fritzlauf Lajos, cseppattitkár: Balogh Jolán. Tagok száma: előreláthatólag 250 fiú, 250 lány."/Későbbi viszszatemelések szerint kb. 70-80 fő lehetett./ "Majd a tanulókat őrsükre osztottuk be ily módon, hogy egy-egy osztály lehetőleg egy rajt képezzen."

Ebből az iratból kiderül, hogy csapatunk szervezetileg is megalakult. A felépítés: őrs-rajcsapat. Az úttörőtanácsot ekkor még nem választották meg, de előtöntüttek, hogy a "legjobban dolgozó pajtások közül választják ki."

A megalakulás után az első jelentősebb esemény a csapat életében a "Diadalmas forradalom 30 éves évfordulójának" megünneplése, mely a községháza előtt lett meg tartva a községi ünnepélyvel együtt.

De nemcsak a küzaéghen, hanem a községhoz tartozó tanyákban is megalakultak az úttörőcsapatok. Ezt tanúsítják az októberi 1. tegatási jegyzőkönyvek is.

Kéterköz: "Az iskolának úttörőcsapata is működik. Vezetője: Zombor József. Tagjainak száma 16 fiú, 15 lány."

Telektanya: "Az iskolának egy úttörőcsapata működik 40 taggal, amelyben fiúk és lányok vegyesen vannak. Vezetőjük Balogh László."

Jegyzőkönyv tanúsítja, hogy Nagyhalász-Érháttanyán 1948. november 5-én szintén megalakult az úttörőcsapat. Vezetője: Vajda László. Tagjainak száma: 11 fiú.

Az úttörőcsapat megalakulását a 25 éves évforduló alkalmából úttörőink is megpróbálták feltérképezni. Ezekből a legjobbakat ki-választva a következő círeket idézem Hudák Iva 6.b. osztályos tanuló munkájából: "Palunkban az úttörők szervezete feleszabuládunk után hárrom évvel, 1948-ban alakult meg. A nehéz körülmények között nagy lelkességgel szervezték meg az úttörőcsapatot iskolánkban. Később egy fiú és egy lány csapatot alakítottak. A lány csapat vezetője Úzv.Hernyik Istvánné, a fiú csapat vezetője Fritzlauf Lajos lett. A lány csapat neve: Szilágyi Erzsébet, a fiú csapaté: II.Rákóczi Ferenc lett. A fiú úttörőcsapat vezetője 1949 őszi n-

* véss Ferenc tanár bácsi lett, 1950 tavaszán Próder Mária vette át a csapatvezetői tisztséget tanár bácsaitól. Az úttörők bevezették az "Előret" köszöntést."

Egy másik dolgozatból /Tar Zoltán 6.a. osztályos tanuló/ a megalakulás nehézségeit figyelhetjük meg: "Bombaként hatott a falu lakosságára az új köszöntés, mivel a falunkban nagyon erős volt az egyház szerepe. Voltak olyan felnőttek, akik az úttöröknek gyengelődve köszöntek vissza: "Hátrai" köszönéssel. Vagy ennél is csúnyább megjegyzéket tettek köszönésükre."

A nyelvadikosok munkájából kiolvashatjuk a szülők idegenkedését az "újtól": "Különösen a vasárnap délelőtti foglalkozásokra engedték nehezen a szülők gyermekeiket."

Már a megalakulás után igen jó volt a kapcsolat az úttörőcsapat és a helyi ifjúsági szervezetek /EPOSZ/ között. Ez igazolja a 386/1948-as iskolai irattári irat is, melyből idézzük: "Szervezetünk nevében felkéröm tanító urat, hogy az összgyűítható nagy iskolát vasárnap este 6t órától engedje át rendelkezésünkre. Egyben kéröm, hogy a felső tagozatnak legyen saives tudtára hozni irodalmi estélyünket! Pisszelettel: ifj. Fábián József titkár."

Utána járva megtudtan, hogy az EPOSZ Ady-estet rendezett, melyet 14/2. vetélkedővel, szemalatokkal, és végül tánccal kapcsoltak össze, és az úttörőcsapat is képviseltette magát az úttörőkkal.

A felsszabadulás utáni szellem és az úttörőcsapat szelleme akkor is találkozott, mikor november végén elhatározták a tanárok, hogy az úttörőkkel karöltve az osztályokat demokratikus jelzésekkel díszítik ki.

Az úttörőcsapat és az SZMK jó viszonyát igazolja az SZMK összejötetlen készült jegyzőkönyv: "Az úttörők karácsonyi ünnepélyt rendeznek. Ehhez kérjük a szülők minél hathatósabb segítségét, hogy ezt a napot kedvessé tegyük a gyermekek számára."

Itt ajánlotta fel Nagy Tandáné, Vitzál Andrásné és K. Kulcsár Albertné /MNDSZ részéről/ is a segítségét. Sőt Vitzálné még használt ruhát is felajánlott a szegényebbek csomagjába. Hasonló események zajlottak le a faluhoz tartozó többi iskola úttörőcsapatában is.

Ezekben az időkben főleg a vallásos szülők rémhíreket terjesztettek az úttörőkről, nem engedték a megalombba gyermekeiket, mert az úttörő nevet is szó szerint értelmeztek: "út", "törő". Nem akarták, hogy gyermekeikkel az utat töressék, és attól fél-

tek, hogy elviszik őket a Szovjetunióba. Ezeket a ferde nézeteket is igyekezték nevelőink megcsináltatni. Főleg szülői értekezletek alkalmával magyarázták meg a szülőknek az úttörőmozgalom igazi célját és feladatait.

A karácsonyi ünnepély jól sikerült. A 6. osztály pl. énekszámokkal és pásztorjelenettel szerepelt, a 7. osztály pedig kis jelenetet tanult be erre az alkalomra.

Ezzel elérkeztünk az első, a legnehezebb évnek a végéhez. Azért legnehezebb, mert ebben az évben alakult meg úttörőcsapatunk az iskolában, és az újnak minden áttörnie a megazekett, régi szokásokat, dolgokat. Ez az áttörés azonban sikerült, és az úttörők a nevelőkkel együtt a mezzalomban adta lehetőségekkel vághattak neki az 1949-es évnek.

1949

Korpai János akkori úttörő visszaemlékezése szerint abban az időben az "Ej, haj, száll az ének..." kezdetű dal volt az úttörők indulója, melyet vidáman, nagy lelkesséssel énekeltek.

Az 1949-es év első jelentősebb megtartott ünnepélye a köztársági ünnepély, és Lenin halálának 25 éves évfordulójáról való megemlékezés volt. Az 1949. január 16-án keltezett tiszteletületi értekezlet jegyzőkönyvből megtudhatjuk, milyen új feladatokkal kellett megbirkóznia a fiatal szervezetnek: "Az igazgató ismerte, hogy nem a mennyiség a fontos, hanem a minőség. Ilyen értelmenben kell átszervezni az iskola úttörőcsapatát is. A megnaradottak szívvel-lélekkel lelkes úttörő tagok legyenek. Oda kell hatni, hogy az úttörőcsapat minden tagja megtiszteltetésnek vegye, hogy ő úttörő. A beszélgetési drákon 5-10 percert az úttörőmozzalnak kell szentelni."

Láthatjuk tehát, hogy az átszervezéssel a minőség javulását remélük, ami a későbbi statisztikai adatak és hivatalos jelentések szerint teljes mértékben sikerült is.

1949. február 3-án tartotta az ebben az évben megalakult úttörők színjátszó csoportja az "Igig éró fa" című mesejáték főpróbáját. A főpróba olyan jól sikerült, hogy azután több környező községen is bemutatták nagy sikkerrel.

Az úttörővezetők között ebben az évben a következőket találjuk:

Csapatvezetők: Fritzlauf Lajos /Nagyhalász/

Balogh László /Telektanya/

Kajla Béla /Fehérvártanya/

Fazner Béláné /Kecskéstanya/

Petró József /Homoktanya/

Zombor József /Kétérköz/

Pajtáscsaládvezetők:

Bakó Gézáné, Juránkó Gizella, Láda Gizella

Csapattíkár; Balogh Jolán

Sportvezetők: Csaba Miklós, Hegedűs Mihály, Horvayik Miklós, Márkus János

Ezermestervezető: Kélos András

Ínekkarvezető: Laskai Sándor

És az első úttörők között is a legjobbakat megemlíttve: Láda Erzsébet, Bakó Mária, Juharos Olga, Pető Mária, Szőke Ibelia, Enyedi Erzsébet, Baraksó Ibolya, Baraksó Irén, Balla Tibor, Horváth Pál, Nagy Irén.

A szovjet hadsereg napján az úttörőcsapat szavalattal és "dalárdá" azánnal emlékezett meg a községi ünnepélyen.

Március 5-én a csapat jótanulási kulturműsort rendezett, a belépődíj alsótagozatosoknak 20 f., felsősöknek 30 f. volt.

A nagy tavaszi ünnepélyeken az úttörők szintén kivették részüket az ünnepelésből. Rendeztek és szerepeltek egyaránt. Ezeket az ünnepségeket a küszögháza előtti emlékoszlopnál tartották.

Egy fennmaradt értékes írat szerint /1949. V. 7-éről/ az anyák napi ünnepély műsorában a következő műsorsságok is szerepeltek:

- "1. Molnár Borbála úttörő megnyitja az ünnepélyt
4. Bakóné az MNDSZ részéről beszél
10. Enyedi Erzsébet úttörő szavalata
11. Szindarab - Fehér Klára: Anyák napja
13. Úttörők énekkara
14. Bakó Mária úttörő szavalata
15. Szociák népi tánc
21. Úttörőinduló."

Az évvárho ünnepélyen és az akkor tartott úttörőavatáson szerepelt Baraksó Irén pajtás a Minélünk épül című verssel, Pászter M. "Az út megnyílik" című verssel. Molnár Borbála a 6-osok, Balla Tibor pedig a 7-esek nevében búcsúzott, ill. búcsúztatott. A műsor közepén volt a fogadalomtételes.

Egy májusi jegyzőkönyv szerint a csapat létszáma 73 fő, pajtáscsalád létszáma 160. Értékelve az elmúlt évet, a következőket emelték ki: "Jótanulási verseny folyt ebben a tanévben. A Pajtás újság 120 példányban jár. Műsorok előadásokat tartottak. Április

14-16-ig 3 nevelő le úttörővel kerékpáros kirándulást tett

Sárospatak-Regécvárra. Erről a gyerekek élménybeszámolót és útirajzot készítettek."

A VIT tiszteletére úttörő díszőrség állt az iskola kapujában. minden délután 4-6 óra között 30-30 perceenként váltották egymást. Egyszerre 4-4 pajtás állt díszőrökéget a csapatzászlóval, egy nemzeti és egy vörös lobogóval. Augusztus 20-án az úttörők a község dolgozóival együtt megtinnes pelték az "Új kenyér ünnepét". A VIT ideje alatt érkezett gyöngyösi /5.sz. iskola/ és gyöngyöshalászi általános iskolák versenykihívását elfogadták. Az 1949/50-es tanév megnyitóját 400-450 fő előtt tartották meg az iskola udvarán, ahol a következők is szerepeltek: Balla Tibor /8.o./ vezénylésével az énekkap a "Zugnak a gépek" és a "Már termelnek újra a gyárak" című dalokat énekelte. Papp Sándor /5.o./ Retezt keptam cím verset szavalta. Az úttörő tánccsoport is fellépett az évnyitón. Az úttörőcsapat szervezettsége egyre erősebb, hatékonyabb lett. Ezt mutatja a Pajtás újság iránti nagy érdeklődés is. A nagyhalászi iskolákhoz tartozó úttörőcsapatok összesen 85 db. Pajtás újságot rendeltek meg. Ebből a nagyhalászi iskola szeptember 24-én 50 db-ot rendelt. Igy úttörőink a központi irányelven keresztül még hatékonyabbá, gazdagabbá tehetik munkájukat. A Békénap tiszteletére úttörőcsapatunk 16 db feljegyzést és 13 db rajzot küldött be a Tankerületi Főigazgatóságnak. A rajzok közül megemlíthetjük Borók Mária Régi és új iskola című rajzát, valamint Paxner Éva Földművelés régen és ma című rajzát. A kb. egy éve működő úttörőcsapatok statisztikai adatai a következők voltak:

1. Nagyhalász

II.Rákóczi Ferenc úttörőcsapat	létszám: 25
Szilágyi Erzsébet úttörőcsapat	létszám: 36
Örsvezetők száma: 6	

2. Érhát

Munkaverseny úttörőcsapat	létszám: 5 fiú, 5 lány
Örsvezetők száma: 2	

3. Kétérkön

5135.sz. Petőfi Sándor úttörőcsapat	létszám: 17 fiú 12 lány
Örsvezetők száma: 6	

4. Telektanya

József Attila úttörőcsapat létszám: 22 fiú, 13 lány
 Órsvezetők száma: 3

5. Kecskéstanya

Dózsa György úttörőcsapat létszám: 3 fiú, 12 lány
 Órsvezetők száma: 2

6. Hemektanya

Petőfi Sándor úttörőcsapat létszám: 18 fiú, 32 lány
 Órsvezetők száma: 4

Összegezve a csapatok statisztikai adatait 90 fiú és 110 lány úttörője van iskolánknak. Ennek a 200 úttörónak a származás szerinti megoszlása: 30 munkás, 170 paraszt. Órsvezetők száma: 23 /3 munkás 20 paraszt/, rajvezetők száma: 6 /valamennyi paraszti származású/, csapatvezetők száma: 7 /2 munkás, 5 paraszt származású/.

Ezek után lássuk, hogy emlékszik vissza a megalakulás elősegítésének két főszereplője, a két csapatvezető:

Fritzlauf Lajos /1948-49 őszéig/

"Én voltam az első csapatvezető Hornyik Istvánnéval. Őn a lányokét, én pedig a fiuk csapatát vezettem, eminek már akkor is II. Rákóczi Ferenc a neve. Bizonysága a szervezés nagyon nehéz volt, mert a szülők idegenkedtek az úttörő mozgalomtól. Ezt talán én tudom a legjobban, hiszen a tényleges szervezést én végeztam. Akkor még nagyon kezdetleges volt a csapat élete, de azért már rendszeres ünnepségeket, előadásokat tartottunk. Táborozásról természetesen is mertünk álmudni. 1949-ben, elkerülésem után Révész Ferenc lépett a helyembe."

Ősz.Hornyik Istvánné /1948 - 1950 tavaszáig/

"Én voltam az első csapatvezető Fritzlauf Lajos kartársal. Az akkori Szilágyi Erzsébet leánycsapat vezetője lettem. Bizonysága ezek az évek voltak a legkritikusabbak a csapat történetében. A gátlásos szülők először azt hitték, hogy gyermekeliket utat törni, vagy a Szovjetunióba visszik. Ezért eleinte nagyon kevés úttörőnk volt. Persze azért mi is véglegattunk, mert csak azok lehettek úttörők, akik azt megérdeleztek. Csapatunk ebben az időben is nagy lépéset tett előre. Lemondásom után Próder Mária lett az utódom, ami 1950 tavaszán történt."

Az úttörőcsapat egyik állandó támogatója az SZMK ebben az évben is /okt. 30./ megrendezte a tea-estet. Itt az úttörők is felléptek szavalekokkal, bábjátékkal, rövid szindarabbal, népi táncokkal,

énekkarral, jelenetekkel. A műsorok előkészítéséből főleg Horváth Istvánné, Baleigh Jolán, Laskay Sándor, Bakó Gézáné vették ki részüköt. A bevételből befolyt összegből az úttörőket is segítették a későbbiek során.

Ugy látszik egyre több gyereket kezdett vonzani az úttörősélet, legalább is a novemberi statisztikai jelentés létszámenelésével magyarázható.

A 6 iskolában már 290 úttörő volt, ebből Nagyhálszban 126 fő. Pajtás család /a mai kisdebowek elődje/ száma 243 fő, ebből Nagyhálszban 88.

1949-ben a fiú csapat vezetője Révész Ferenc lett.

December hónapban főleg az úttörők részvételével szovjet filmet nézett meg az iskola /Timur bandíja és I. osztályosok/. 200, illetve 220 fő nézte meg a két filmet.

Az 1949. évi NOSZTF évforduló teljes műsora megmazadt az irat-tárban. Ennek érdekesebb pontjai: November 5-én este 6 órakerék fáklyás felvonulás volt. 6-án 12 órakor az iskolában úttörő műsorszámok hangzottak el: Horváth Pál úttörő elszavalta az Októberi ünnep című verset. Azután Vitál Erzsébet felolvasásában hallgatták a Szmolnijban című előadását. Balla Tibor a Vörös kaztonák című szavalata után a Lenin gyermekkora janetet adta elő a kultúresepert. Végezetül Fábrián Ilona az Október útján című szavalata után az úttörő énekkar sárta a nívós műsorát.

A november 30-i tanfelfüggetlenítő látogatás jegyzőkönyvből a következőket tudjuk meg: Csapatvezetők: Révész Ferenc, Horváth Istvánné. Létszám: 59 fiú és 66 lány. Az alsótagezates tanítók minden pajtás családot vezetnek. Az osztályokban faliújság és órsi fal található.

Az SZMK az alsó tagozet részére tankönyveket vásárolt, a felsőöknek megrendelte az Úttörő folyóiratot.

A jelentésekben az is kitűnik, hogy az iskola és az úttörőcsapat a társadalmi munkákba is aktívan bekapcsolódott.

Az 1949. december 24-én keltezett SZMK beszámolóból tudhatjuk meg: "...az SZMK az erkölcsi támogatás mellett anyagi támogatásban is részesítette a csapatet /tanszer, újság, írószér/. 30 úttörő eladósegélynyújtási tanfolyamon vett részt." Jellemző volt erre az évre is a versenymezgalom. Úttörőcsapatunk Márkus János akkori csapattitkár szerint a központilag meghirdetett versenybe nevezett be, így a IV.sz. iskola úttörőcsapatának versenykihívását már nem tudták elfogadni. Elfogadták azonban a borbányai állami általános iskola kihívását, melynek lénye-

ge a tantermek dekorálása volt.

Ez évben a szokásos módon december 20-21-én tartották meg a színenvalas /szindarab, koszorúzás, ének, szavalat, énekkar, emlék fenyőfa ültetés/. Szállin 70. születésnapi ünnepélyt.

Ebben a tanévben a szállini évfordulóra ez úttörök különböző felajánlásokat tettek, melyeknek értékelése folyamatosan történt. Ennek a versenynak a végeredménye a következő volt:

Vörös nyakkendővel kitüntetett örs:

Március 15-e örs 135%

/Herváth Pál, Balla József, Frank Sándor és még 9 fiu/
2. Kisdobosok örs 116%
3. Béke örs 100%
4. Vörös sapkás örs 90%
5. Hazaszeretet örs 82%

Egyéni verseny: 1. Balla Tibor 195%

2. Herváth Pál 182%

3. Horvayik István 170%

Lányok:

Vörös nyakkendővel kitüntetett örs:

Béke örs 130%

/Hamvai Margit, Nagy Erzsébet, Baraksó Ibolya és még 9 lány/
2. Hazaszeretet örs 128%
3. Előre örs 120%
4. Szorgalom örs 118%
5. Lelkismeret örs 65%

Egyéni verseny: /Itt tanulópárok szerepeltek/

Vitéz Erzsébet-Bakó Mária

Burkódi Jolán-Szitár Klára

Decemberben, a színet alatt ismét lezajlott az úttörök Karácsonyfa ünnepélye. 850 gyerek kapott ajándékot. A műsor a központi-lag kiadott műsorfüzetből lett összeállítva.

Ezzel lassan-lassan elérkeztünk ennek az évre is a végéhez. De ez nemcsak egy évre a vége, hanem csapatunk történetének egyik végállomása is, hiszen ezzel elérkeztünk újabb célok megvalósításához. Az 1949-es karácsonyi színetben sem tétlenkedtek a vezetők. Megszervezik a csapatgárda képző tanfolyamot. Ez azért is fontos, mert csapatunk történetében az 1950-es évektől a fellendülés éveit is számithatjuk, és ezt a fellendülést a képzett úttörök néle, nehéz lett volna elérni. Elmondhatjuk tehát, hogy csapatunk az első lépések után megérett arra, hogy az úttörőszövetség céljainak, feladatainak méltóképpen eleget tudjon tenni.

V. A FELLENŐRZÉS ÉVÉT /1950-56/

1950

Az 50-es évekkel új szakasz következik csapatunk történetében. Mostmár adott a megerősödött csapat, mely már megérte arra, hogy minél nagyobb és nehezebb feladatakkal is sikeresen megbirkózzen. Révész Ferenc személyében új csapatvezetőt kapott csapatunk, /Nem sokkal később Próder Mária is új csapatvezető lett a lány csapatnál, de róla nem sok adat maradt fenn, ma sem tudjuk hogyan került el./ aki az előző csapatvezetők tapasztalatait is figyelembe véve kezdett hozzá felelősségteljes munkájához. Ő erről így emlékszik meg: "1949 decemberében vették át a csapat vezetését Fritzlauf Lajostól. E rövid időben a legérdekesebb esemény a táborozás volt, hiszen ez volt az első. A Tiszahez mentünk nyolc napra. Ott sátorokban laktunk. 1950 nyarán a táborozás után átadtam a csapat vezetését Zember Józsefnak."

A téli szünidő alatt sem törtenektek a vezetők. Megszervezték és lebonyolították a csapatgárda képző tanfolyamot, mely január 1- Január 7-ig tartott, naponta 8-12 óráig tartott egy-egy foglalkozás, melyen 42 úttörő vett részt. Az új év tehát jó és lelkisimmeres munkával kezdődött. Főleg a szervezet minőségi felépítése lett erősebb. Ekkor lett csapatparancsnok: Vitzl Erzsébet és Balla Tibor úttörő. Ezen kívül 10 övrevezetőt, 7 jótanulási felelőst, 6 segédövrevezetőt, 5 faluüjságfelelőst és 2 könyvtárost képezték ekkor ki.

Az év elején Balogh Jolán tanárnő vezetésével megszervezték az úttörő bábjáték-csoportot is.

A pedagógusok jandárban jelentették az igazgatónak a tehetséges gyerekek nevét továbbképzés miatt. Örvendetes, hogy a 18 felsorolt gyerek valamennyi úttörő volt, és ma is valamennyien rendes, becsületes dolgozók.

A tantestület is igyekezett hozzájárulni a csapat anyagi támogatásához is. Ezért előadták a "Duda Gyuri" című színdarabot, melynek tiszta bevételet úttörőcsapatunk hiányos felszerelésének pénzére fordították. /zászló, nyakkendő stb./

Az iskola januári jelentésében olvashatjuk: "Faluüjság minden osztályban van. Általában két hetenként frissítik, újítják."

Az úttörők februárban elhatározották, hogy "főleg minőségi munkát

igyekeznek elérni."

A SZMK április 4-ére beszerezte az úttörőszászlót.

A gyerekek a húsvéti szünet alatt kerékpáros kirándulást tettek Boldogkőváraljára Kolos Andor tanár vezetésével.

Tervbe vette az iskola vezetősége, hogy a tanulók számára ifjúsági könyvtárat létesít /Diák-könyvtár/, melynek első havi részletét /84,50 Ft/ be is fizettek.

A március 15-i ünnepélyen kapták meg azok a tanulók a vörös nyakkendőt, akik a múlt évi decemberében a felajánlási tanulmányi versenyen nyertek jutalmul mint első helyezettek.

Az 1950-es statisztikai adatok között a következő érdekesebb adatakat figyelhetjük meg:

A IV-VIII. osztályokba 415 tanuló jár. /210 fiú és 205 lány/

Az úttörök számának alakulása ezekben az osztályokban:

IV.o.	20	fiú	21	lány
V.o.	18	"	26	"
VI.o.	12	"	6	"
VII.o.	7	"	10	"
VIII.o.	11	"	8	"

Összesen 68 fiú és 71 lány úttörök

Pajtásos alád száma 5 /106fő = 50 fiú és 56 lány/

Ifjúsági csapattítkár: Tomasovszki György és Gálik Gizella.

A számszerű adatak mellett igen figyelmetre méltó az úttörök tanulmányi átlaga. Az iskola félévi tanulmányi átlaga 3,6, és csak az úttörököt figyelembe véve 4,0-es tanulmányi eredmény ki. Elég hiányos viszont az úttörök egyenruhai felhasználtsága. Ezt mutatja az is, hogy vörös nyakkendővel mindenkor 24 pajtás rendelkezik. Közben az úttörőcsapaton belül megalakult a művészeti szakkör is, melynek vezetője Kolos Andor lett.

A tantárgyak közé bevezetett szabadbeszélgetési órákon az aktuális politikai kérdések mellett az úttörők problémáit is megbeszélték a tanulók.

A nevelők áprilisi jelentéseiből az úttörőkre a következő sorok vonatkoztak:

Révész Ferenc: "Az úttörőkkel a Micsurin-kert művelésében részt veszünk. A kongresszusi versenyt beindítottuk. Az úttörő zászló készítésében részt veszünk."

Zembo József: "IMHK sportversenyt rendezett. Az 6cskaves-gyűjtés eredmény: 834 kg."

Keresztesgy Klára: "Április 4-ére táncsportnak 3 táncot támítottam be."

Májusban az iskolában is megszervezték az Iskolai Béke-Bizottságot. Elnöke Hegedűs Mihály tanító, Fekete Józsefné szülő és Vittál Brásébet, valamint Balla Tibor úttörők voltak.

Orosz Ferenc akkorai tankerületi főigazgató utesításai között szerepelt, hogy "döntő jelentőségű feladat minden a tantestület, a csapatvezető, minden pedig az úttörő pajtások számára, hogy segítsenek a gyengén, vagy bukásra álló munkás és paraszti gyermekeknek, és ezt tartsák központi feladatuknak."

Ez a feladat az évvége közeledtével egyre jelentősebb szerepet kapott.

Május 27-én az úttörőcsapat egy iskolarádiót kapott a VKM-től két hanglezóróval. Ezt az úttörők egy hálás hangú levélben köszönték meg 16 aláírással.

A májusi körzeti felügyelői látogatás jegyzőkönyvéről a többi között a következőket olvashatjuk: "A klerikális reakció befolyása nem árványséül, a tantestület ez ellen eredményesen küzd. A hitben őrák alatt az úttörő csapatvezető futball meccséket rendez, és a tanulók azokon vesznek inkább részt. Május 18-án kirándulást tartottak a Tiszához. Reggel fél nyolctól este 6 óráig tartott a kirándulás."

Hudák Andrásné tanítónő /akkor Nagy Irén úttörő/ így emlékszik vissza az ötvenes évek tavaszi tiszai kirándulásaira: "Mindennél legkedvesebb s legszebb emléke a rajtura, rajta kirándulás. minden év tavaszán kirándulást szerveztünk a Tiszához. Természetes, az egyik feladat volt az is, hogy egyszer tegyük meg ezt az utat. Legalább 8-10 km távolságot tettünk meg. Útközben nótáztunk. Először megírnepelteük a "madarak és fák napját". Olyan verseket, dalokat tanultunk, melyek madarakról, erdőkről szóltak. Szépen énekelte az énekkel a "Kukukk" című dalt. Azután az osztályok között volt röplabda, kézilabda és futóverseny. Ezután közösen megnéztük a Tiszát tanári felügyelettel. Megfigyeltük a visszhangot. Ráteré szülők jöttek értünk szekérrel."

Az úttörőcsapat május 29-én, az ifjúsági napon akadályversenyt rendezett.

Már ekker felmerül az a kérdés, hogy a lemorzsolódás elleni küzdelem "úttörő jellegű legyen, a középiskolásokat ifjúvezetőnek lehet vonni." Vasárnaponként továbbra is tartották a foglalkozásokat.

Laskay Sándor tanár egyéni munkatervében olvashatjuk a következő sorokat: "Az úttörőcsapat énekkultúráját fejlesztem, különösen

a Szovjetunió és a népi demokráciák dalainak megszeretettét tűzüm ki célul. A színen alatti kirándulásban magam is részt veszek."

A pedagógnapon az úttörők szép miszereinkkel örvendeztették meg nevelőiket.

A nevelők munkatervében szerepelt személyes iskola úttörőcsapatának a meglátogatása. Ez a cserelátogatás július 16-án zajlott le, amikor úttörőink Ibrányba látogattak át.

Július 23-án a DIBZ és az úttörőcsapat közös ifjúsági napot rendezett. A programukban szerepelt: Délelőtt moziklátogatás, délután pedig a sportpályán a helybeli, a tiszadai, a vassmegyeri, a telektanyai úttörők közreműködésével kultúrműsort adtak el. Részvett még a kemecsei úttörőcsapat is a műsorban. Végül sport- és ügyességi versenyekkel zárták a napot.

1950. július 30-án Hegedűs Mihály igh. és Laskay Sándor népművelési előadó tanárok 300 Ft támogatást kérnek a Nagyel Tanács-tól az úttörők táborozásra. Arra hivatkoztak, hogy ezt az összeget már tavaly is megkapták. A kért segítséget megkapták majd megkondóhatott csapatunk történetében az első sátortáborozás, melynek színhelye a Tisza-part volt. Erről Nagy Erzsébet tanárnő /akkor úttörő/ így számol be visszaemlékezésében: "Úttörő, az 1949/50-es tanévben lettem, akkor voltam ötödik osztályos. A tanév befejeztével az akkori csapatvezető, Próder Mária sátorzásból szervezett a Tiszához. Ez volt az első táborozási alkalom a nagyhalászi úttörők életében. Ani ma nem távolság, akkor elérhetetlennek tűnt. Számolt gattuk a napokat, a várunk, mikor gördülnek ki a szekerek velünk a faluból. Igen, lovaskocsin mentünk. Mindössze három sátorot vittünk magunkkal, - egy nagyat és két kisebbet. A nagyobb a gyerekeké volt. A csapatvezető mellett segített még: Révész tanár bácsi és két gimnázista fiú: Bella Tibor és Sári Miklós. A sátrakat ők állították fel, mi berendeztük. A gyerekek közül ott volt még Baraka Jolán, Hagymási Jolán, Hornyiik Tatván, Batta József. A főzést mi oldottuk meg. Volt napi parancs. A parancsat este, zászlólevélkor kaptuk meg. Újjel 2-2 pajtás órséget állt. A váltás két óránként volt. Nagyon sok játékot tenuktunk. Itt játszottam először székháborút. Nagyon szép volt az erdő, kellemes volt a levegő, igen jól éreztük magunkat. Hétfőn indultunk, egyszombaton este érkeztünk meg a faluba."

A szeptemberi évnyitó előtt az úttörők meghívókat hordtak szét. A "szétnyitható tanteremben" virágfüzérekkel, szalagfelirással tettek ünnepélyessé a termet. Az igazgató virágcsokrot kapott: egy úttörőtől és egy elás csatlányostól. Az úttörők megfelelő és színvonalas előadást adtak.

Szeptemberben az előző év jó munkát végzett úttörői a járásai úttörőtitkártól "Emléklapot" kaptak.

Ebben a tanévben 395 tanuló jelentkezett vallásoktatásra /136. római katolikus, 35 görög Katolikus és 224 református/. A beiskolázott tanulók száma 861 fő.

Raekből az adatakból látható, hogy az értelmi nevelés területén még igen nagy feladatok állnak pedagógusaink előtt. Hogy ezen a téren is minél szébb eredményeket érjenek el a nevelők, szeptemberben beindult a "Nevelj jobban mozagalm", mely a csapatmozgalom erősítőjévé is vált: "Vállaljuk az ifjúsági szervezetek, a DISZ és úttörőmozgalom szervezeti és politikai megerősítését."

Az 1950. október 4-én keltesett ösztöndíj névjegyzéken olvashatók a tanulók néhány szavas jellemzései is:

Nagy Mária /8.o./ jó rendű, az úttörő-csapattanács elnöke
Szitár Gizella /8.o./ jó rendű, úttörő 1948 óta

Fabók János /8.o./ kitűnő tanuló, úttörő csapatparancsnok
Budaházi László /8.o./ jó rendű, úttörő 1948-tól

Hannai Miklós /8.o./ jó rendű, úttörő.

Az úttörőmunkában ezonban nemcsak szép és hálás, hanem nehéz feladatok is akadtak. Ilyet az 1950/51-es tanév beindulásakor tapasztaltak pedagógusaink, melyet az első negyedéves munkatervből vett ki: "A tantestület megyízzgálta, az úttörőmunka területén felvetődött hibákat, és a VII. osztályban ilyen jelenségre bukkant, hogy a lány tanulók nem tűrték megük között azokat a tanulókat, akik az úttörőcsapat tagjai voltak. Megállépítötük, hogy ezt a romboló tevékenységet két olyen tanuló szervezte, akiknek szülei a klerikális reakció hatása alatt állnak. Kellő felvilágosító munkával a tantestület elérte, hogy ugyanebben az osztályban ma már a 26 lány közül 16 jól dolgozó úttörő."

Zombor József és felesége lettek a csapatvezetők az 1950/51-es tanévben. Zombor József kéri az igazgatót, hogy az úttörők számára otthonot biztosítsanak. Sajnos ezt a kérést tanterem hiány miatt nem tudják teljesíteni.

Annak ellenére, hogy az iskolának nincs meg a tökéletes felaze-

relásc, mégis kiváló eredményeket érnek el a sportversenyeken. Ezt a jelentéshől kivett pár mondát is bizonyítja: "Az alapfokú úttörő bajnokságban minden összel és tavasszal részt veszünk. Minden évben megnyerik a járási asztalitenisz, röplabda, labdarúgó, sakk bajnokságot és az atlétikai számok nagy részét."

Az októberi hónapban a pajtások nagyarányú mákgubó gyűjtésen vettek részt. Az őszi mezőgazdasági munkában a felajánlott 5 q burgonya és kukorica szedésben 28q burgonyát és 6q kukoricát teljesítettek.

Hornýik Károly igazgató 1950. október 25-én a következő kéréssel fordul a járási Rendőrkapitánysághoz: "Bejelentjük, hogy iskolánk SZMK-ja, f. hé 29-én vasárnap este teatert rendez. Ennek jövedelmét az úttörők piros nyskkendővel valé elítéltetésre fordítjuk az Októberi Szocialista Forradalom évfordulójá alkalmából."

November 7-e meginneplése a szokott módon megtörtént. A novemberi igazgatói jelentés tartalmazta: "Az úttörőmozgalom a tanulószoba lemorzsolódása tekintetében fejt ki munkát, amennyiben a hiányzókat felkeresik, és a rendes látogatásra bírják. Ezt a munkát versenyszínben végezik. minden vasárnap 1-1 kartárs foglalkozik az úttörőkkel. Összel az iskolások, úttörők a tucsonban burgonyagyűjtési akcióban vettek részt."

Zombor József és Keresztesny Klára /később házaspárok/ csapatvezetők idejében 3 szakkör működött főleg az úttörők bevonásával:
1. orosz szakkör - létszám: 25 vezetője: Hargitai Ágoston
2. Micsurin-kör - létszám: 25 vezetője: Pritzeluf Lajos
3. Elektrotechnikai - létszám: 19 vezetője: Csaba Miklós
A DISZ és az úttörőcsapat jó kapcsolatát fémjelzi, hogy két előadást is rendeztek az őszi hónapokban, a bevételek pedig az úttörők helyi táborozásának költségeire fordították.

Az SMK a rendezvényeiből befolyt összegből az úttörők számára 624,34 Ft-ot áldozott a megalakítandó úttörő furulyazenetarra, illetve annak felszerelésére.

Az év végére meghirdetett; "Jótanulással a békéért" nevű pályázatra a legjobb dolgozatokat tovább küldték. Ide tartozott Balla József, Fabók János, Haraksó Ibolya és még hét pajtás dolgozata. December 11-én, Bem József halálának 100. évfordulóján az úttörők eljátszották a "Bem kitünteti Petőfit", és 48-as dalokat énekelték. A magyar szakos nevelők pedig megemlékeztek a 48-as e-

seményekről.

A téli hónapokban az SZMK újabb 50 úttörőt látott el vörös nyakkendővel, melyet a kárdesonyi ünnepekre kaptak kézhez a pojtsák. Ez olyan hatással volt a többi tanulóra, hogy ezután többen kértek felvételüket az úttörők közé. Némsokára a válogatás ellenére is a csapat létszáma 148 főre emelkedett.

1951

Az 1951-es év előző eseménye számunkra az volt, hogy csapatunk tánc, ének és színjátszó csoportja benevezett a kultúrversenyre. A körezi bemutatón februárban Bécs területén szerepeltek nagy sikkerrel. A vasárnapi foglalkozások ebben az évben is tovább folytak. A délelőtti mozikatogatás után úttörőink készültek a járási sportversenyekre. Az úttörőzenekar hetente kótázer próbált.

Március 15-ét nagyszabású ünnepélytel meg. Március 18-án tartott kultúrműsor bevételeiből egy csapatkiirtót vásároltak. Ekkor osztották ki az SZMK ajándékait, az "Elbrigad zászlókat", a legjobb órsöknek. Beindították a versenyt az "Elosztály zászlóért" is.

A Vörös nyakkendő című film megszervezését az úttörőcsapat végezte, és nagyon sokan megtekintették. Ezen kívül versenyre hívták ki a kemenCSI úttörőcsapatot.

A tavasszal részt vettek az Ifjú Békéharcos nevű sportversenyen, ahol sakkban előző, asztaliteniszben 2. helyezést értek el.

Az április 4-i ünnepély 3-án az utolsó órában az úttörőcsapat részvételével lett megtartva, majd másnap a szovjet emlékműnél emlékeztek meg felszabadulásunkról rövid kultúrműsorral és koszorúzással.

Aprilis 15-én az úttörők Telektanyán vendégszerepeltek, melynek bevételeiből az ottani úttörőcsapatot anyagiakkal támogatták.

Az Elosztály zászlóért folyó verseny áprilisi győztesei az I.a. és az 5.b. osztályok voltak.

Ebben a hónapban 35 úttörő kapott vörös nyakkendőt. A rajok meg-
tartották rendszeres foglalkozásait.

A bábszínűcsoport újra megkezdte munkáját.

Isholánk szintén benevezett sz "Egy tanuló egy fa" mozaikomba.

Vállalásuk 500 db facsímete elültetése a tavasz folyamán.

A szovjet-magyar barátsági hónap filmelőadásai keretében úttörőink szinte valamennyi tagja megtekintette a Vörös nyakkendő című filmet.

Úttörőink az 1951-es évben résztvették az IMHK és az MNK mozgalomban, annak próbáit teljesítették. Az ebbe benevező pájtások 10 km kerékpározással, magasugrással, húzódkodással, talajterénával és locs mezei futással teljesítették a próba követelményeit. E sportversenyek lebonyolítói a testnevelést tanítók voltak.

Az áprilisban meg tartott megyei asztalitenisz úttörő bajnokságban a már előzőleg a járási bajnokságon párosban 2. helyezést elérte Budaházi-Arok szállási kettős vett részt szép sikkerrel. A labdarúgó úttörő bajnokságon is méltóképpen képviselték csapatukat az úttörők.

A tavaszi hulladékgyűjtési munkákban a legnagyobb szerepet azin tén az úttörők végezték. Eredményeik: 1,35q rongy, 1,2 q papír, 5q vas, 60kg csont és 20 kg réz.

Az úttörőcsapat létszáma állandóan emelkedett, mégis voltak olyan dolgok, amelyek gátolták az úttörővé válást. Az természetes dolog volt, hogy csak jó megraktártású és jó tanuló lehetett úttörő. Befolyásolta az úttörőséget a vallásosság is. A belpolitikai események mint azonban olyan is gyakran előfordult, hogy a külákok gyerekeiit egyszerűen nélkülfölték, hiába akart az a gyerek úttörő lenni. De végeredményben leaszögezhetjük, hogy az úttörősélet sok olyan követendő példát mutatott az általános iskolások számára, amely vonzódva tette azt számukra.

Keresztesy Klára csapatvezető és Hornyik Károly igazgató vezetésében április 30-ától május 3-ig kiránduláson vett részt 15 úttörő és 3 nevelő az Aggteleki cseppkőbarlanghoz és környékére.

Az egyik visszaemlékezésből a következőket vettet ki: "Április 30-án reggel indulunk. A buszon vidáman töltöttük el az időt. Elkeltünk, mőkázunk és csodáltuk a nekünk furcsa hegyvidéket. Először Jósvafőre érkeztünk. Itt volt a szálalásunk. Másnap az Aggteleki cseppkőbarlangot néztük meg. Nagyon tetegett, csak hideg volt. Másnap Miskolcot és a gyárakat, üzemeket néztük meg. Este Miskolcon volt a szálalás. 3-án indulunk vissza Nagyhalászba."

Május elseje megünneplése után sportversenyeket és ügyességi versenyeket rendeztek az iskolások számára a sportpályán.

A tanév befejezése után a központ által meghirdetett szánagylítési megalomban vettek részt az úttörők.

A nyári táborozásról Nagy Erzsébet visszaemlékezését idézem: "1951 nyarán Sátoraljánjihelyen voltam táborozni. Itt már kell-

giumban aludtunk. Itt a hetedikesek és nyolcadikosok álltak örséget. A bevásárlásban mi is segítettünk. Ekkor jártam először Sárospataken, a várban. A téberben szüfolt program volt. Többször volt egy hét alatt számháború. Szép emlékeket hoztunk haza."

A szeptemberi tanévnyitó értekezleten a következőket döntötték el a nevelők az úttörőkkel kapcsolatban:

1. Az úttörőket rendszeresen fogják foglalkoztatni.
2. A pirok nyakkendőt viselőket "pajtás" megszólítással tünteti ki minden nevelő.

Az úttörők vegyes énekkara és a zenekar /furulya, snílafon, cintányér, dob/ szeptemberben Márkus János vezetésével ismét megkezdte munkáját.

Ebben a tanévben az úttörőcsapat vezetői Nagy Antal és Balogh Jolán lettek.

Nagy Antal visszaemlékezése erről az időszakról: "Ín 1951-ben vettek át a nagyhalászi fiú úttörőcsapat vezetését. Abban az időben is volt vidámság az úttörőcsapatban. Vásárnapoknál együtt játezottunk mi, fiatal nevelők a pajtásokkal. A mai úttörőtanács elődje a csapattennács volt. Az akkorúttörő, Barcsai Ibolya volt az elnöke. Nem volt mindenki úttörő, de azért volt erőnk ahhoz, hogy nincs rész délutánokat rendezzük, s a környező falvakba is eljellegessünk. Készítettünk mi faluújságokat is. A kis előterben álltak a faluújságok. Az egyik faluújságon jelent meg hetenként egy kézzel és tintával készült, de nyomtatott betűkkel írt röplap. A titkos szerkesztője ön voltam, a kiírt "szerkesztők" Iájt Tamás /látta más/, Figyel Emma /figyelen m/; Leest Elek /lestelek voltak. Ez a kis röplap két színnel: pirossal és kékkel készült. A piroca - mondanom nem kell - dicsért, a kék rosszallító megjegyzéseket rögzített egyes eseményekhez, személyekhez. Egy hétnappal később megjelent "sky" aláírással a Laczkowsky István tanár bácsi röplapja is, aki "minden felelőssége nélkül" csipős megjegyzéseket tett."

A tanévben az elektrotechnikai, orosz és modellező szakkörök indulnak be.

Ez iskolaévben az "Építők, szépítők iskolánkat" mozgalom keretén belül főleg az osztályok tisztántartásával, dekorálásával, és ez iskola udvarának, környékének rendbentartásával érték el szépsikert úttörőink.

Decemberig iskolánkban 3 úttörő Békebizottságot alakítottak. Az egyik vezetősége: Elnök: Hornyik István

Titkár: Baraksó Ibolya

Tagok: Baraksó Jolán

Vas Sándor

Korpai János

Az év végi hulladékgyűjtés során 129 különböző férfiéleséget gyűjtöttük össze tanulóink.

1952

Az 1952-es évben az iskola az úttörőcsapattal karoltva megszervezte a vöröskeresztes tanfolyamot. Vezetője Szemző Sarolta védőnő. A tanfolyam 30 fővel indult be. Később megalakul a Vöröskereszt nevű szervezet is az úttörőcsapaton belül.

1952-ben úttörőcsapatunk Rákosi Mátyástól egy esztalitenisz asztalt kapott jutalmul a végzett jó munkáért. Ezt az úttörők névében Baraksó Zsuzsa 5. osztályos úttörő, levélben köszönte meg. Március 15-ét iskolai ünnepély keretében rendezték meg. A csapatvezetők /Laczkowsky István és Balogh Jolán/ vezetésével ezen a napon az iskola úttörői a továbbtanulni szándékozó 8. osztályos növendékeknek részére középiskolát népszerűsítő eseményt rendeztek, melyre meghívták a község középiskolás tanulói is.

A nyár folyaná, július 26 és 28-án között úttörőink az általuk keresett pénzből kirándulást szerveztek Sárospatakra. A kiránduláson 25-30 fő vett részt.

Vas Sándor pajtás a Szolnoki MRSZ iskolában szervezett modellező táborozáson vett részt.

A nyár akciója: "Kalászgyűjtés"; "A nagyhalászi Állami Általános iskola úttörőcsapata szorgalmában kiveszi részét a munkából, és a tanícs által rendelkezésünkre bocsátott ^{adatok} alapján "Villám"-táblákat készít, csaszuskákat énekel az élenjáróról és ugyanígy az elmatadottakról is." - olvashatjuk Laczkowsky István csapatvezető július 26-án keltezett leveleből.

A Kalászgyűjtő akció nagyhalászi eredményei: 615 kg kalász, ezen kívül 310 kg üscségyűjtött kalász eléggett. Ebben a munkában 185 úttörő vett részt. A legjobb raj: I. leányraj. A legjobb óra: I. leányraj Szabadság órse. A legjobb egyéni eredmények is ebben az órsben voltak: Baraksó Ibolya 195 kg és Baraksó Jolán

87 kg.

Ebben az éveben közös táborozás nem volt, de több tanuló jutalom táborozáson vett részt. Igy jutott el Papp Sándor Csillebércre, Bóni Éva Balatonszemerére, Orosz Antal és Lippei Magdolna Szatrára.

Az 1952/53-as tanév új csapatvezetői: Laczkowsky István és Csanyai Lenke.

Az új tanév elején itt is beindult a központilag meghirdetett "Jó tanulással a szocializmusért" verseny.

Három szakkör kezdte meg munkáját /kémia, zene, repülő modellezés/, "November 7-e jelentősége" címmel hét úttörő dolgozatát kiáltották el a Járásai Tanácsnhoz.

November 3-6-ig, november 7-e tiszteletére csapatunk 23q 11kg fémhulladékot gyűjtött be.

Ebben a tanévben iskolánkban az úttörők rendszeresebb sportkörök kiképzésére érdekkében megalekült a "Németh Imre" /fiúknál/ és a "Csák Ibolya" /lányoknál/ sportkör. A létszám 110 röf /60 fiú és 50 lány/.

December 6-án az alsótagezatban a pajtásosokban Tálapó ünnepélyt rendeztek rövid műsor keretében.

A Karácsonyfa ünnepélyt követően 28-án az úttörők megtartották az Ifjú Békéharcos Úttörők téli hadijátékát.

A művelődés terén is van eredmény. Sikerült beindítani az ifjúsági könyvtárat 123 kötettel. Decemberben 180 pajtás kölcsönözött könyvet.

1953

Az új évben ismét megkezdte működését a zeneszakkör.

63/1953-as igazgatói jelentésből idézet: "Minden rajnál kót hentenként politikai irányú rajgyűlés van. A havi második rajgyűlés tantárgyi jellegű."

Jellemző volt erre az időre a politikai szemelyek évfordulóinak megünnepélése iskolai és úttörő keretben belül. Igy került sor az elmúlt év decemberében Szatálin, ez év januárjában Lenin, februárban pedig Rákosi ünnepségekre.

A áprilisi hulladékgyűjtés eredménye: 41,55q vas, 8,15 q papír, 2,85q rongy, 15,40q baromfi trágya és 6,62q faham.

A tavasszal az úttörők a tiszben végeztek társadalmi munkát. Már júliusban 15600 bundásbogarat gyűjtötték össze. A nyáron az amerikai szövőlepke pusztításában vettek részt. A Kalászgyűjtést ekoik

eredménye: 624 kg kalász. Ezen kívül segíttek 8kh kukorica és 4 kh napraforgó pótbeporzásában. "A cséplési munkában kiváló eredményt elért dolgozókat kultúrbrigádok köszöntötték". Olvashatjuk Csabai Lenke csapatvezető jelentéséből. Szeptemberben kémia, zene, fizika és modellező szakkör indult be. A novemberi pedagógiai jutalmazás jegyzőkönyvében szerepelt Végső Anna neve is, aki ebben a tanévben lett a lány csapat uttörővezetője. A rövid jellemzésből: "mint lány uttörővezető is példás munkát végez."

A legjobb hulladékgyűjtőket, a 8.b. osztályos Barna Jánost, Páulicsák Józsefet és Raffai Lajost igazgatói és csapatvezetői dicséretben részeztették.

December 20-án műsort rendezett az uttörőcsapat, melynek nagyszerű megszervezéséért Orosz Antal Kepett dicséretet.

Ebben az évben is megrendezték az alsósok számára a Télapó ünnepélyt, és a felsősök számára a Fenyőfa ünnepélyt.

December 29-én a Kossuth rádió is közvetített akadályversenyt uttörőcsapatunk is megrendezte. Ez a verseny egyben csapatgárda találkozás volt.

Az 1953-as leltár szerint csapatunk ez évben 24 uttörő egyenruhát vásárolt 1440 ft értékben.

1954

Ebben a tanévben rendezték meg iskolánkban is a "Kódály Zoltán kottaolvasási versenyt". A versenyen résztvett legeredményesebb pájtágok: Fábián Irén /5.o./ Sári Erzsébet és Tábori Anna /6.o./ Gergely Irma /7.o./ és Molnár Jolán /8.o./ könyvjutalonban részesültek.

A Vöröskereszt szervezet 42 fővel, Szemző Sarolta vezetésével rendszeresen végzi munkáját.

A tavaszi ünnepeket /március 15. és 21. április 4./ az uttörők aktív köszreműködésével most is megrendezték.

A járási uttörő futball bajnokságot Nagyhalász uttörőcsapata nyerte, melyet a Nagyhalász Rétközi Vörös Lebogó pályán rendeztek a tavasz folyamán. Résztvett a döntőben Kemecse és Beszterec.

Olvashattuk Hornyik Miklós torna tanár egyik jelentésében.

A nyári foglalkozások a programnak megfelelő titeben zajlottak le. Julius 2-án rajfoglalkozásokon szervezték meg a nyári munkákat, feladatakat. Julius 6-án játékos versenyeket tartottak az iskola udvaron. A további foglalkozásokon főleg a játék dominált,

vagy pedig a Pajtás ujság cikkeit beszéltek meg. A nyári mezőgazdasági munkák idejére /aratás-cséplés/ Csombók Mihály egészségügyi szolgálat vezető tanár vezetésével 6 pár tanuló jelentkezett egészségügyi szolgálatra. Az uttórók a szokásos módon köszöntötték az aratásban, cséplésben előljárókat. Az iskola is résztvett a kalászgyűjtésben, mákgubó gyűjtésben.

Julius 23-án a Tiszánál akadályversenyt bonyolítottak le, majd augusztus 1-én ismét kirándultak a Kisza-partra.

A nyári üdültetésre javasolt Paulicsák Ferenc 6.o. tanuló jellemzése a javaslatból: "...az uttórócsapatban kitűnő munkát végez, pajtásainak segít, bajtársias. Utóró társadalmi

munkából derekasan kiveszi részét. Példamutató pajtás."

A nyáron a szőtői táborban táborezott Nagy György, Tomasewszki Ilona, Tábori Anna és Bacska Gyula.

Augusztusból a táborezők élménybeszámolót tartottak az egyik rajfoglalkozáson társaiknak.

A nyári iskolai hangversenyen /zenekar és énekkar/ iskola résztvett.

Az 1954-es nagy dunai árvíz idején a nagyhalászi iskola uttórói is hozzájárultak az árvizkárosultak megszegítéséhez. Előadást tartottak, melynek tiszta bevételel, 100 Ft-tot átutaltak az MNB 200-as számu egyszámlájára, az árvizkárosultak részére.

Az össz folyamán csapatunk társadalmi munkában szintén segített a helyi tisz-nek.

A fenyőfa ünnepély december 23-án lett megtartva.

1955

A téli szünet alatt is tartottak rajfoglalkozásokat, így a szünetben is biztosítva volt az uttórók feglalkoztatása. Az osztályok napenként /alsósok és felsősök/ tartottak összejövetelt, a szünet alatt egy raj két alkalommal. Január 1-én klubnapot rendeztek tea esttel. A csapatgárdista tanfolyamot január 7-én és 14-én szervezték meg.

Február 14-én másodosztály estet rendezett az uttórócsapat. A tiszta bevétele 1519,50 Ft volt. Az illyen táncos estékről a következő viszszemlélezéseim vannak: "A "szétnyitható" tanteremben voltak meg tartva az ünnepélyek, táncesték. A zenét a tanári kar szolgáltatta. /Hegedűs Mihály és Laczkowsky István tanóharmónika, Hegedűs Miklós dob, néha Vadas Nagy János hegédű/. A zenekar az emelvénnyen zenélt, a pajtások pedig

az összenyitott két tanteremben táncoltak."

Csapatunk is megkapta március 24-e és 25-ei keltezéssel az új Működési engedélyt. Ezek szerint a két csapat hivatalos és pontos neve:

6518-es sz. II. Rákóczi Ferenc uttörőcsapat Nagyhalász

6519-es sz. Szilágyi Erzsébet uttörőcsapat Nagyhalász

Az április 4-i járási versenyre csapatunk kulturocsoportja a következő számokkal nevezett be: 1 jelenet, 2 tánc, 3 zeneszám, 2 ének és 1 bábosoport.

Ez év április 4-én volt az Uttörők I. Országos Találkozója. Erré az eseményre a csapatvezetőség Tábori Anna pajtást küldte. Hogy miért rá esett a választás, íme itt a javaslata: "... az

iskolánál készített hálazászlók közül a 7. leány osztály zázzalja volt a legjobb. Ennek alapján a 7. leány osztály legjobb uttörője, egyben legjobb tanulója, a 7. osztály rajtanács elnöke" utazik Pestre. Ó vitte tehát a találkozóra a hálazászlót.

Megrendezték áprilisban a tisztsági nónapot. Eredménye, hogy lemeszelték a tantermek oldalfalait, ujra fedték füzeteket, könyveket, előtakarították az iskola udvart.

Bacsai Antal /5.o./ pajtás a felszabadulási helyesírási versenyen 2. helyezést ért el.

Bacsai Antal 1955-ben a Pajtás ujság tudósítója lett. Erré igy emlékszik vissza: "1955 elején levelet írtam a Szerkesztőségnak.

A választ hamarosan megkaptam. Ezen ugy felbuzdultam, hogy később rendszeresen irogattam. Aztán kaptam egy olyan levelet, amelyben javasolták, hogy legyek a Pajtás tudósítója. Nagy örömmel küldtem a fényképet. Májusban megkaptam az igazolványt, melyre ma is büszkén nézek rá. Aztán rendszeresen megírtam, hogy mi történik az osztályban, órsben, rajban és csapatban."

Az igazolvány ma is félve órszétt kincse csapatunknak. 1955. május 26-án állították ki. Száma: B/L Kovács Ottó felelős szerkesztő irta alá.

Lenin születése 85. évfordulójáról rajfoglalkozásokon emlékeztek meg.

A nyáron jutalom táborezásban vettek részt: Paulicsák Ferenc Balatonszabadin, Sárközi István Parádsasváron, Fábián Irén Csillebérben, Greskó Veronika Balatonszabadin, Tábori Anna, Szalkó Ágnes, Bacsai Antal, Horváth Erzsébet Sóstón, és még két pajtás Sárcsapatokon.

A 11. szabad május 1-e megtünnelését délelőtt le órakor kezdték, és egész napig tartott.

Az uttörök kutatásai alapján a következő események zajlottak le egy ilyen ünnepségen: "A községháza előtt volt a koszorúzás. Oda az uttörök és az üzemelek dolgozói is sorban vonultak ki. Az ünnepi beszéd után koszorúzás történt. Utána ki gyalog, ki feldiszitett kerékpárral, szekérrel egy kört írtak le a faluban. Ez volt a felvonulás. A menet a sportpályán teljesített. Itt már előre el volt készítve a színpad. Az uttörök, ifjúsági szervezetek, felnőttek diszes ünnepséget rendeztek. Lehetett vásárolni ajándékot, édességet, élelmét a felállított sátrakban. Közben a pályán labdarugó mérkőzéseket és egyéb ügyességi versenyeket rendeztek. Délután, egészen estig táncolni lehetett."

Az egész éves munkát értékelve a csapattanács javasolta, hogy Beda Ilona VIII. osztályos pajtás a Kiváló uttörőmunkáért érdemérem kitüntetést megkapja. Beda Ilona ezt a kitüntetést a Sóstón rendezett Ifjúsági Találkozón vette át.

Selyem nyakkendő kitüntetésben Bacskai Anna 7. osztályos uttörőt részesítették.

A Pajtás újság iránti kereslettel a nyár folyamán sem szűnt meg. A nyári hónapokra 80 uttörő rendelte meg az újságot.

Az uttörök nyári programja a csapatvezetők /Laczkowsky-Véga/ által összeállított program szerint zajlott le. A nyári program a következő képpen alakult: Junius 20-án, az évzárón ünnepélyes csapatgyűlés volt, amikor a nyolcadikosok átadták a csapatzsászlót a hetedikos rajtanácselnöknek. Este műsoros klubestet rendeztek. A nyári hulladékgyűjtés eredményei: 6800 db üveg, 346 kg rongy, 1887 kg vas, 435 kg papír.

A tszenek ezuttal is segítettek a pótbeporzasban, bogárirtásban, és ebben az évben is megalakultak a kalászgyűjtő brigádok. Az egészségügyi szolgálatot ez év nyarán is fenntartották.

Szeptember 11-én a kulturosport a bemutatón elért szép eredményért oklevelet kapott.

Most ősszel is megtartották az őszi tiszai kirándulást. Korpai János akkeri uttörő így emlékszik vissza az ilyen őszi tiszai kirándulásokra: "A kulturospapot is különböző szindarabokat játszott.

Sok ünnepségen jelen voltak. Elénk, aktív munkát végeztek. A szomszédos községekbe jártunk szerepelni. Szinte az egész környéket bejártuk. Aránylag elég jó bevétel származott egy-egy előadásból. De kellett is a pénz! A pénzt a

kultúrcsapat kirándulásokra is felhasználta. Nagyon sokat voltunk a Tiszánál. Egyik alkalmommal éppen egy tiszai kirándulásnál nagyon eláztunk. De bezség régen volt már az az uttörő élet! Mindenkinek az a szép, amiben él."

A vasárnapi foglalkozásokat ebben a tanévben is beindították. A foglalkezások tárgy általában mezzilátogatás, labdarugás, röplabda, sakk játékok voltak. Általában 50 uttörő vett részt ezeken az ünnepszejöveteleken, mezzilátogatások esetén 200-250 fő is megjelent. Az 1955/56-os tanév elején felvett statisztikai adatok szerint az iskola létszáma: 861 fő. Az uttörök száma: 495 /232 fiú és 263 lány/ Nyolcadikos uttörök száma: 44. Pajtásosulád tagok száma 197 /101 fiú és 96 lány/. Az iskolásoknak 4 Szabad Ifjúság és 100 Pajtás ujság jár. A tanulók 5 szakkörbe jártak. A csapatvezető ebben az évben Laczkowsky István és Baraksó Irén.

Írdekes adat, hogy Baraksó Irén volt az előző uttörő csapatunkban, és később csapatvezető lett.

A Kecskétanyán Bakó Gyula, a Homoktanyán Petró József a csapatvezető.

November 7-e tiszteletére az osztályok feliratokat készítettek osztályuk dekorálásához.

László Mária vezetésével a bábssakkör újra alakult. Októberben a Cini rendet címál cími jelenetet edták elő. Előadást tartottak a Télápoló ünnepélyen is.

Laczkowsky István jutalmazásra történt javaslatából: "Iskolánknak már több éven keresztül uttörő vezetője. Ezt a feladatot is lelkismeretesen és jól látja el, emiatt bizonyít, hogy uttörőcsapatunk a kulturális és sportrendezvényeken, fém és húl-ladék gyűjtésben, és más iskolán kívüli és társadalmi munkában kiemelkedően vesz részt."

Ürvendetes javulás mutatkozik a hittan órákról való lemorzsolódás terén. Ez szintén az uttörőcsapat nevelési hatásának tudható be. A 139 beiratkozott tanuló közül mindössze 7 tanuló jár rendszeresen hittan órára.

A karácsonyi ünnepély december 25-én délelőtt 9 órakor lett meg-tartva. Az uttörők 20 perces misért adtak, majd utána 757 csomagot osztottak ki.

1956.

január 1-én 57 pajtás vett részt az uttörőfoglalkozásokon. Este 6-9-ig újévi karnevált rendeztek. A résztvevők száma: kb. 300 fő.

A január 6-i uttörőfoglalkozáson már 165 tanuló jelent meg. A klerikális reakciót azonban még nem sikerült eléggyé vissza- szorítani. Az 1956. január 11-i igazgatói jelentésben olvashatjuk: "A klerikális reakció minden elkövetettet, hogy az iskola által tartott rendezvények elől a tanulókat elvonja. Pl.: külön karácsonyfa ünnepélyt és csomagosztást rendezett a tanulók számára. Ezen kb. 150 tanuló vett részt. Az ünnepek alakalmával rendszeresen reggelii istentiszteletet szerveztek a tanulók számára. Kb. 50-60 tanuló vett ezen részt esetenként."

Akadt tehát termivaló vezetőink számára, és hozzá kell tenni, hogy az egyre romló belpolitikai események miatt egyre nagyobb feladatot jelentett, hogy uttörőinket megóvják a káros külső hatásoktól. Ezt a feladatot elég jól sikerült is megoldani.

Az 55/56-os tanévben a tanulók 7 szakkörbe járhattak /biológia, elektrotechnika, báb, matematika, irodalom, modellező, sport/. Ez az év jubilaumi év volt. Uttrőszövetségünk 10 éves születésnapjának méltó megünneplését tüzték ki feladatul az uttörők számára.

A Nagyhálszben megtartott körzeti szavalóversenyen Jóri Juliana /8.o./ lett az első.

Áprilisban rendezték meg a házi, járási és megyei atlétikai versenyeket. Ezekben a versenyeken Soroessy Tamás/több számban lett első/, Takács József, Oláh Mária és Fábián Olga szerepeltek igen sikeresen.

A jubileumi év tiszteletére nagy hulladékgyűjtési akciót bonyolítottak le uttörőink, mely munkát versenyszabályon oldottak meg. Eredmények: 24295 kg vas, /ezzel az eredménnyel a megyében második helyezést értek el./ 87 kg szinesfém, 652 kg papír, 628 kg rongy, 2997 db üveg, 289 kg törött üveg.

A gyűjtésben elérte kiváló eredményt Kiváló Fémgyűjtő jelvényt kapott: 1. Szabó József /7.o./ 237 pont

2. Vásárhelyi György /7.o./ 216 "

3. Asztalos Ibolya 220 "

4. Jóri Julia 201 "

A május 5-ei csapatvezetői heti értékelésben olvashatjuk: "Uttörőcsapatunk kiváló sportolói újra megmutatták, hogy nem hiába bizik bennük a csapat és az iskola. Külön meg kell dicsérni Soroessy Tamás, Szloboda Erzsébet, Takács Sándor, Vass Ilona, Oláh Mária pájtásokat. A vidéki uttörők közül a legjobbak szerepeltek.

A jubileumi évnek megfelelően az uttörők elkezdték kutatni a

a csapat történetét. A munkát folyamatosan végezték az uttörő csapatvezetők irányításával. Sajnos ebből a munkából nem maradt fenn semmi.

Csapatunk uttörői is részt vettek a Szamuely kulturversenyen. Előadták a Légy jó mindhalál című szindarabot, fellépett még a tánccsoport és az énekkar is.

A felszereltsége javul csapatunknak. Már kb 75 %-a rendelkezik uttörőinknek nyakkendővel.

Tóth András Járási VB iskolai titkár levelére, melyben a 7. kérdés ez volt: "A szempontokon kívül közöljék azt, hogy a Jubileumi

Évben hogyan igyekeznek biztosítani a gyerekek szocialista nevelését!"

a válasz: "A vasárnap foglalkozások pentes és telkiismeretes betartásával, a klérus káros befolyása alól való mindenirányú kivonással, a szakkörökbe való állandó foglalkoztatással."

A jubileumi évben Bacskai Antal pajtás tovább folytatta tudóstírói munkáját a Pajtás ujságának. Ine egy pár sor a 2. sz. Jubileumi tájékoztatóból: "Hogyan teljesítitek a jubileumi évnek azt a felhívását: "...tegyünk minden nap valami hasznosat, nemeset a haza javára!"

Bacskai Antal sorra válaszolt a kérdésekre, de sajnos másolatot nem készített róluk, így maradtak meg.

A nyáron jutalom táborkozáson vettek részt: Tolnai Sándor, Bacskai Katalin, Kiss Julianna, Lung Pándor, Hegyes Erzsébet, Nagy Gyula, Kovács Julianna, Dócs Irén.

Szeptemberben ismét megtartották a tiszai kirándulást.

Innen ezonban már hiányosak, illetve nincsenek dokumentumok. Ez összefügg az ellenforradalmi eseményekkel is, Községünköt is megérintette az ellenforradalom széle, de gyerekeinket, uttörőinket amennyire csak lehetett, óvták ezektől a káros hatásuktól. Ezzel ismét sértük csapatunk történetében egy korszak végéhez. Az 1950-56-ig terjedő időszakban már a felfelé ívelés jellemző csapatunk eredményeit. Az 1956-os események közeledtével azonban kezdtek sematikussá válni a foglalkozások, ami a csapat történetéből is kivehető. Inkább a sport és kulturális versenyek, gyűjtések jellemzették azt a periódust. Hiányoztak az igazán élményszámba menő foglalkozások, akciók. Ezt felismerik a Szövetségben is, és az 56-os év után igyekeznek minél változatosabb programot biztosítani az uttörők számára. De előtte még igen fontos feladattá lett az uttörőcsapatok ujjászervezése, az 56-os események hatásaként mutatkozó hibás nézetek megváltoztatása, hogy

1957

VII. CSAPATUNK UJJÁSZERVEZÉSE /1957/

Pártunk sikeresen megbirkózott az 56-os eseményekkel. Az esemény hullámai fokozatosan elcsendesedtek. Szövetségünk is hozzálltott a hibás nézetek korrigálásához. A csapatokat újjászervezték. A Nagyhalászban megalakult csapat adatai az újjászervezés után:

461.sz. Hámán Kató leány uttörőcsapat - vezetője Baraksó Irén
462.sz. III.Rákóczi Ferenc uttörőcsapat - vezetője Laczkowsky István.

Az 56-os események következtében megcsappant csapatunk létszáma. Egy 1957-es statisztikai adat szerint az uttörők száma 87 fő /35 fiú és 52 lány/. A kisdobosok száma 253 fő /118 fiú és 135 lány/. Rajvezetők: Ádám Imre, Kormány Gyula, Csombók Mihály, Dobos János, Hegedűs Miklós.

Laczkowsky István visszaemlékezése az 57 előtti eseményekről:

"Nehéz 30 évre visszaemlékezni, ha az ember uttörőmunkáról akar visszaemlékezni. Az uttörőmunka 1956-ig másmiről minden természetű volt. A lehetőségeink szükségesen keretük voltak, mint 1957 után. Hogy mást ne mondjak, táborozásról egyáltalában nem lehetett beszálni. Nem is volt tábort, csak 1952-ben Sárospatakra, ahol kollégiumban kaptunk szállást. ... Ezek alapján ugy gondolom, hogy az uttörőmunkában nem az a lényeges, hogy milyenek a körülmenyek, hanem az, hogy milyen szívesen és lelkilismeretesen csináljuk ezt a munkát."

1957-ben már ismét szerveztek sátor táborozást, mégpedig a Tisza-partra, mely két héti tartott.

Az 1957-ben másodszorra is kiadott működési engedélyből már csak a III.Rákóczi Ferenc fiú uttörőcsapat engedélye van meg. Ezt még Trencsényi-Waldapfel Imre, a MUSZ akkori elnöke látta el kézgyűrűvel.

A SZMK szervezésében decemberben ujra megtartották a kisdobosok számára a Télápol ünnepséget. Ennek lényege az volt, hogy a felső tagozatosak az SZMK besegítésével kis csomagokkal ajándékozták meg a kisdobosokat. Az ünnepségen közös müsorokat szerezték.

A téli szünidő előtt, december 24-én szintén az SZMK támogatásával az uttörőknek megtartották a fenyőfa ünnepélyt.

Az SZMK tevékenységéről is csak elismeréssel lehet beszélni. A szülők mindenkor segítettek, mikor a legnagyobb szükség volt rá.

VII. MOZGAIMAINK ÉVFI NAPJAINKIG

Az ujjdsszerzés nagyszerűen sikerült. Igy csapatunk is hozzá-
láthatott a még alaposabb munkára. El kell még mondani bevezetőként, hogy csapatunk története azért kapta ezt a címet, mert
a Szövetség ugy igyekezett összeállítani az éves programjait,
hogy minden évre, néha két évre egyesegy nagy történelmi esemény
évfordulójával kapcsolatos mozgalmakat, akciót indított be.
Nevezhettem volna a Siker éveinek is, mivel ezekben az években
szép, kiemelkedő sikereket értek el pajtásaink, amelyeket szisz-
tók, oklevelek, érmek, kitüntetések és jutalmak bizonyítanak.

1958

Ujjdsszerzett csapatunk a szokásos módon megírnepelte a tanársági nagy ünnepéket.

Május elsejét is diszes felvonulással ünnepelték meg.

Az Anyák napján az uttörök virággal köszöntötték az ünnepségen megjelent szülőket.

Az évvégi próbázásokat 186 pajtás tette le. Ekkor csapatunk létszáma már ismét emelkedő. A létszám: 290. A próbásást tiszai kirándulással kapcsolták össze: "Körülbelül 2 km. hosszu utazás
kaszon különböző, a próbázással kapcsolatos feladatakat kellett végrehajtani. Az állomásvezetők tanáraink voltak.

A próbázás után játék és számháború következett."

Az uttörőcsapat ebben az évben kukorica füldet kapott. Ezt az uttörök művelte. Az így nyert pénzből fődeste csapatunk a nyári táborozás kiadásait. A táborpénz ugy is gyarapodott, hogy az uttörök szinjátszó csoportja előadásainak bevételeit erre tettek félre. A szinjátszó csoport vezetője ekkor Ádám Imréne volt. A tsz is hozzájárult az uttörök anyagi támogatásához, mivel az uttörök ebben az évben is részt vettek a kalászgyűjtésben és a gyógynövény begyűjtésben.

Kirándulásokat is gyakrabban szerveztek. Juniusban megtekintették a Diósgyőri Papírgyárat.

Az első valóban táborknak nevezhető táborozás az Északi-Középhegységben volt. Helye: Ujhuta. A tervek szerint Füzérredvány lett volna a helye, de Ujhutára, az időlő mellé kapott engedélyt az uttörőcsapat. A táborvezető Kormány Gyula volt. Ő volt csapatunk /fiuknál/ új csapatvezetője. Munkájáról csak a legjobbakat lehet elmondani. Nagyszerű erőkkel volt az események megszervezése.

sébes. Ezt a táborozást is olyan jól megszervezte, hogy akik azon részt vettek, még ma is ugy emlékeznek rá, mintha ma történt volna. Nagymási Magdolna /Tóth Andrásné/ egykorai pajtásban így maradt meg a táborozás élménye: "Autóval érkeztünk meg. Egy nagy rajsátor és 10 db két személyes sátor volt. 120 Ft-ot kellett befizetni. mindenki nyers élelmet adott be. Egy csirké, melyet ketrecben vittek élve, tézta, melyet a szülők gyurtak a táborozás előtt az iskolában, különböző zöldségekkel. A sátrakat a tanárok vezetésével mi vertük fel. A földön, illetve falevelen aludtunk. A közelben volt egy hegyi patak, mely a tábor közelében egy kicsit kisszűséget adott. Itt mosdottunk és fürödtünk. Íjszaka a sátrak közelével doronggal felfegyverkezett őrök vigyáztak a pihenés savartalanságára. A bucsú tábori tűznél megfogadtuk, hogy jövőre ismét találkozunk."

Szeptemberben a pajtásokat az új mozgalom, a "Ferradalom nyomolvasói" nevezetű feladat várta. Ennek jelentőségét az 1958/59-es tanév első negyedéves munkájáról szóló jelentésben is olvashatjuk: "Az év jelentős uttörő tevékenysége a kutató munka, a Tanácsköztársaság, a munkásmozgalom dicső harcosainak, emlékeinek felkutatása, gyűjtése, a Hősök Könyvébe való feldolgozása."

Szeptemberben megünnepték a néphadsereg napját. Az összel vásároltak egy új csapetzászlót és sátrakat. A tiszai kirándulás a szokásos módon lezajlott.

A "Ferradalom nyomolvasói" mozgalom keretében a NOSZP és az MKP, valamint a KIMSZ 40. évfordulójára régi kommunistákat hívtak meg a rajfoglalkozásokra, s elbeszélgettek velük a megtörtént eseményekről.

A Télapó és Fenyőfa ünnepélyt ebben az évben is megtartották.

1959.

1959. január elsején megtartották az újévi karnevált. Ebben a hónapban bonyolították le az uttórók teli, házi csapat bajnokságát. Ez évben Kuni András ifivezető, ki az elmaradt év nyarán Csillabercen volt rajvezető képző táborban, jutalmat kapott.

A következő nagyszabású ünnepély a Magyar Tanácsköztársaság 40. évfordulójának megünneplése volt. Ezt a Ferradalom nyomolvasói mozgalom keretében ünnepelték meg. Az ünnepélyes csapatgyűléseen résztvették a Nagyhálaszban 616 Tanácsköztársaság kommunistái,

Az őrsök, rajok nagy ügybuzgalommal készültek a párt által adományozandó vörös zászlóra szép szalagot készíteni. Ezt a szalagot egy pajtás fogja felvenni Pestre. Közben folyt a kutatás a községben élő idős kommunisták életéről. Ezt a Hősök Könyvébe vették bele.

A bábszakkör februárban ujra elkezdte munkáját.

Az őrsvezetők folyamatosan kapták kiképzésüket, hogy a mozgalomban résztvevő pajtásokat megfelelően tudják vezetni.

Március 14-én a 8. osztály tanulói Nyiregyházára és a Sóstóra szerveztek kirándulást.

Az ez évi kiváló munkáért a következő pajtások kaptak Kiváló uttörő munkáért érdemérmet. A nevek mellett a pajtások rövid jellemzése található:

Asztalos Irén: "Őrsvezető, sok szép, adatot gyűjtött össze az 1919-es harcokról."

Bacsai Mária: "Szép eredményeket ért el őrsével."

Szuli Márton: "A nyomolvasásban aktívan résztvett."

Graczka Gyula: "A jó uttörő munkáján kívül sok társadalmi munkát is végzett."

A Magyar Tanácsköztársaság 40. évfordulóján Kormány Gyula többek között a következőket mondta ünnepi beszédében: "A Tanácsköztársaság eszméi közel állnak hozzánk, magyar uttörőkhöz, s mi uttörők igyekeztünk közösségeinkben előkeresni a Tanácsköztársaság harcosait. Sok dokumentációs anyagot gyűjtöttünk elbeszéléseik nyomán. A Forradalom nyomolvasási munkában derekasan dolgozott: Nagy István, Hegyes Erzsébet, Záros Mária, Bacsai Mária, Szuli Márton, Hagymási József, Scrossi Julianna."

Ujabb feladatok /a 4-es számu diszparans szerint/. Március 21-étől augusztus 1-éig 133 nap dicső és nehéz nap eseménye vár említésre. Napról napra nyomon kellett követniük az uttörőknek, hogy mi történt szülőfalunkban és az országban 40 évvel azelőtt. A II. Országos Uttrőtalálkozó szintén ebben az évben lett meg tartva, s a tervez szerint egy nagyhalászi uttörő is résztvett az ünnepségen, ahol átadta a legjobban sikeres és legszebb zászlalagot a párt által adományozott zászlóra.

Áprilisban egész napos kirándulás volt a Kerek erdőbe, majd a Kertő téjhez.

Közben az uttörő földön megkezdődött a tavaszi munka.

A gyermeknapon műsoros délután és sportverseny szórakoztatta a gyerekeket. Utána számháborút rendeztek a legelőn.

A május elsején felvonulás előtt volt a próbaidős uttörők fog-

dalontétele.

Emek az évnek kiemelkedő teljesítményét nyújtotta Gubik Jolán uttóró, aki a kulturális megyei versenyen III. helyezést ért el, és júnus 21-július 4-ig résztvett az Országos kulturális versenyen, mely a Csillebérzi nagytáborban volt.

A nyári tábor 1959-ben Miskolc-Tapolcán volt július 13 és 26-a között. Összesen 43 fő vett részt a táborozáson. A táborvezető Kormány Gyula csapatvezető volt. Ebben a táborban én is résztvettettem, melyre így emlékszem vissza: "A tábor az erdő szélén, nem messze a csónakázó tóhoz volt. Sátrakat a megyei elnökségtől kaptunk. Nyers élelmet /csirke, zöldség félénk/ kellett magunkkal vinni. Szakácsnőinknek az ügyeletes uttórók segítettek a konyhán. Kormány Gyula csapatvezető nagyszerű turákat szervezett számunkra a hegyekben. Majd nem minden nap elmentünk a strandra. Többször volt számba hármas. Egy éjszaka riadó is volt, mert "ellopották" a csapatzászlót. Nagyon emlékezetes maradt számonra ez a nyári tábor."

Szeptemberben az 5-ös számu disszparenca várta az uttóróket, melyből megtudták, hogy a nyomolvasói munka ebben az évben is tovább tart. Most felszabadulásunk 15. évföldölje alkalmából a felzászbadulás eseményeit, a 15 szabad év fejlődését kell kutatni. Október 2-án az iskola busszal kiránduláson vett részt. Megtekintették a Tarcali ÁG-t, a Szerencsi Gukorgyárat és a tokaji hegy környékét.

A néphadsereg napján felavatták az új csapatzászlót. Ekkor hangszerelte el Kormány Gyula csapatvezető beszédében: "Amikor avatjuk a zászlónkat, jusson eszünkbe az, hogy a nemzeti színű zászlónak sok dicsőséget szereztek már a történelem folyamán. A csapatzászlónak jó magatartással, tanulmányi eredményeink fejlesztésével szerezünk dicsőséget. Fogadjuk meg, hogy csapatzászlónknak mindenkor dicsőséget szerezünk!"

Október végén jelmezes szüreti bált rendezett a csapat. Október 6-án értékelte a vezetnég a nyomolvasói munkában az addig elérteket. Ezt a november 7-i ünnepélyen is folytatták. Novemberben kezdte el csapatunk kulturális csoportja a János vitáz című színdarab bemutulását.

A kisdobosok és uttórók tőli ünnepélyeit ezuttal is lebonyolították. A kisdobosknak ezuttal is dec. 6-án kedveskedtek a felső tagozatosok. A fenyőfa ünnepély pedig a szűnidő előtt volt.

Az újévi karnevál után, még a téli szünidőben kezdték a téli bajnokságok.

1965.

Egész évben folyamatosan folyt a nyomolvasási munka, melynek helybeli értékelését az április 4-i ünnepélyes csapatgyűlésen végezték el. A csapatgyűlésen került sor a megemlékezésre, melyen szovjet katonák, helybeli kommunisták is részt vettek.

A májusban rendezett "Felszabadulási Kulturális Seregszemle körzeti" járási bemutatóin felmutatott kiemelkedő szereplésért" oklevéllel tüntették ki kultúrcsoportunkat. Az oklevelen Szilágyi Pál műv. felügyelő eláirása olvasható.

Ebben a tanévben Baraksó Irén helyett Fábri Ilona lett a lány csapat csapatvezetője. Az ő visszaemlékezésében olvashatjuk:

"1959/60-as tanévben még két uttórőcsapat működött iskolánkban. 1960. április 4-én volt a lány csapat névadó ünnepéje a mozi helyiségében. Ebben az évben a próbázások vizsgasszerűen történtek az iskola tantermeiben.

A gyermeknap alkalmából akadályversenyt rendeztünk a Tisztánál."

Az uttörősz földjébe répát vetettek, melynek művelését az uttörők végezték.

A tavalyi tapolcai táborozás olyan jól sikerült, hogy az idén szintén oda terveztek. Az engedély megrendezése után megkezdődött a készülődés. A táborozás julius 3-22-ig tartott. 53 fiók vett részt a táborozáson. Az általános napirenden kívül a következő lényegesebb események zajlottak le: tura a környező hegyeken, szánháború, forgószínpad /casinózás/, utjelk, sípjelk, sátorverés/, akadályverseny. Kirándulás volt Lillafüredre. A szomszédban volt a budafokiak tábora, akikkel sok versenyt rendeztek. Az álarcos versenyt Nagymási Magdolna nyerte.

Az uttórőcsapatnál működő Szervező Bizottság munkáját a Csapatvezetőség vette át.

A csapatvezető értékelte szeptemberben az előző tanév munkáját. Majd célul tüzték ki a KISZ és uttórőcsapat között széles, baráti kapcsolat létrehozását.

A statisztikai adatok szerint 268 alsós közül 157 a kiadobosok száma, és 465 felsős közül 257 az uttörők száma /112 fiú és 145 lány/. A fiuknál 3 raj és 10 óra, a lányoknál 3 raj és 13 óra működött. A csapatvezetőség a feladatokat, mosgalni teendőket minden hónap második hetében végezte.

Október 6-áról rajfoglalkozásokon emlékeztek meg. Ószon megtartották a tiszai kirándulást.

Az őszi akadályversenyt a legelőn rendezték meg, majd résztvették a faültetési skcióban.

1961.

1961-ben indították be a Kilián testnevelési mozgalmat, erze 237 tanuló nevezett be. A csapat bajnokságait a jelvényszerző mozzalom keretén belül bonyolították le.

Tavasszel megtartották a házi kulturális versenyt is. Áprilisban pedig nagy fésítási mozzalom indulott be. Hegedűs Miklós tanár így emlékszik erre vissza; "Április 12-én az egész csapat faültetésen vett részt. Ír az osztályommal /rajommal/végeztem a munkát. Munka közben hallottuk a nagy hirt:

"Ruhár a villágúrban!"

Igy lett a 15. évfordulára elültetett fákból Gagarinfa. Ugyanis Gagarin tiszteletére róla neveztük el az iskola udvarán található fákat.

A Hősök Könyvébe a bejegyzéseket folyamatosan végezték a pajtások, ahogy gyűlt az anyag.

A tavaszi próbázások csapatkirándulás keretén belül a Tisza-páton zajlottak le.

Ez évben a tanulók száma 751, ebből az uttörők száma: 416 /207 fiú és 209 lány/. Ürvendetes, hogy a próbázásokon valamennyi uttörő résztvessz.

Május 28-án a jubileumi év tiszteletére a csapatok uttörőnapot tartottak. Eznek programjában szerepelt 27-én este fákklyás felvonulás, 28-án egész napos program. Gyülekező után felszorakozás a központi iskola udvarán. Jelentés adás után köszöntés következett. 9 órakor meghallgatták a pajtások a rádió által közzététel emléknösvétort. Majd a csapatvezető felolvasta a diszparancsot, melynek végén így saoltak a pajtásokhoz: "Uttörők! Nyomolvasó!

Fajtások! A Magyar Uttörők Szövetsége Országos Elnöksége és a Forradalom nyomolvasónak Országos Parancsnoksága dicséretben részesítő mindeneket, akiik részt vettek a nyomolvasásban, és a legeredményesebben dolgozó pajtásokat nyomolvasási jelvénnyel tünteti ki."

Ez a dicséret a mi uttörőinknek is kijárt, amelyért a jelvénnyeket meg is kapták. A nászló átedásai után kisdobosavatás következett. Délután mosilátagatás, uttörő szabadtéri bált rendeztek. Este pedig tábartűzzel zárták a napot.

Ebben az évben a Bükkbe tervezték a táborit. Végül Egerben volt, és kollégiumban volt a szállida. Julius 24- augusztus 4-ig 28 utca

törő vett részt. A programjukban városnézés, számháború, Nagy-Eger-hegy és Szépasszony-völgye megtekintése, sok fürdés, kirándulás vonattal a Szalajka-völgyébe, akadályverseny szerepelt. A szövetség megalakulásának 15. évfordulója tiszteletére az év folyamán az uttörők 15 vállalást teljesítettek, melyet a Hősök Könyvébe írtak bele, és július 2-án Pestre vitték a megyéből. Az 1961/62-es tanév megkezdésekor az előző év eredményeit megállapítva olvashatjuk a csapatvezető munkatermében a következőket: "Csapatunk újjáalakulása óta minden évben résztvettünk a kulturális seregszemlén. Különösen versmondás terén értünk el kiemelkedő eredményeket. Több éven keresztül megyei első helyezést ért el csapatunk szavaloja. A Kilián mozgalomban minden uttörő résztveszt.".

Ez évben iskolánk uj 5 tantermes emeletes iskolát kapott, melynek egyik helyiségeét az uttörőcsapat kapta meg uttörő szobának, ahol az órsök, rajok is zavartalanul tarthatták az előre kijelölt időpontban foglalkozásait.

A néphadsereg napján uttörőszavatás volt kulturmusorral ünnepelyezésbé téve. Este tábortűz volt.

Az őszi órafoglalkozásokon az órsök az uttörőszobában őszi faleket rendeztek be.

Az évvégi események az előzőekhez hasonlóan zajlottak le.

1962.

Ez évben már februárban tartották az uttörő karnevált, mely az előző évekhez hasonlóan ez is álarcos volt. Bat Hegedűs Mihály és Szoboszlai Sándor pájtások nyerték az ősembertől az ürhajójig nevű közös jelmezükkel.

Ebben a tanévben már nem volt kiemelkedő esemény, a szokásos ünnepek rendben, műsorra ellátva zajlottak le.

1962-ben a táborozás is elmaradt.

1962 szeptemberében ujabb feladatokat kaptak uttörőink: "A fegyellem megszilárdítását fogja szolgálni az egyenruha viselése, a fegyelmezett sportolás, sorakozás, jelentésadás, tagdíjfizetés, valamint a sorban történő hazamenetel. A jó magatartású uttörőket a csapat falujságon és azóban a csapatzászló előtt dicsérjük meg és a csapatzászló előtt lefényképezzük."

Az ujév uj mozzalma: "Ifjúság a szocializmusért".

Ebben az évben a kulturális szemlén szavalonk második helyezést ért el. A sportelás lehetőségeit ebben az évben is a Kilián-mozgalom határozza meg. Pajtásaink kivétel nélkül benevetek a versenyekre, hogy elérjék a különböző fokozatú jelvényekhez szükséges pontokat.

Az idén sajnos a kevés jelentkező miatt elmaradt a már hagyományossá vált nyári tábortozás. Eredetileg a Sóstára terveztek. Az április 4-i ünnepségek zárópontjaként az uttörők kirándulást szerveztek a Sóstára kerékpárral. Az ünnepélyen a csapat a KISZ KB-tól csapatzászlót kapott.

Az őszi tiszai turát ezuttal is gyalog tették meg a pajtások. Az uttörőmozgalomban a visszát a próbázások jelentik. Most is megtörténtek a próbázások. Ezuttal a legelőn próbáltak le a mozgalommal és uttörőélettel kapcsolatos feladatokból.

A raj kulturális versenyek már az ősszel megkezdődtek, majd a téli szünetben folytatódta.

1963.

Az 1963-as évben folytatódott az Ifjúság a szocializmusról mozgalom. Ennek néhány próbakövetelménye, melynek nagy részét a nagyhalászi uttörők is teljesítették a következő volt:

"Közös társadalmi munka a KISZ-szel.

Hulladékgyűjtés

Békéről, barátságról beszélgetés rajfoglalkozáson,

Közös moziklategatás.

A József Attila olvasómozgalomba bekapcsolódás.

Látogatás egy KISZ-gyűlésen.

Megemlékezés március 15-ről és 21-ről.

Fésítés."

E feladatokat 77 nyolcadikos uttörő teljesítette, melyet a próbalapjukon is igazolt a vezetőség. Közülük is kiemelkedett Kovács Katalin és Márton Lajos pajtás, akik az egész évi kiváló munkájukért a szövetségtől Kiváló uttörő munkáért érmet kaptak. A mozgalom keretében tovább folyt az uttörőszoba dekorálása. Az 1963-as statisztikai adatok szerint 158 /III-IV. osztályos/ közül 63 tanuló kisidobos, 496 felsők közül 324 uttörő /146 fiú és 178 lány/.

A mozgalomban meghirdetett hulladékgyűjtés eredményei: 4613 kg vas, 1173 kg papír, 1052,5 kg rongy.

A társadalmi munka terén 5385 órát dolgoztak az uttörők 21.518 Ft értékben. Ennek keretén belül 475 fát ültettek el.

A nyáron 715 kg gyógyműényt gyűjtötték a pajtások.

A több éves kitartó és eredményes munka elismeréséül a KISZ KB a nagyhalászi uttörőcsapatot a Vörös Sílyen zászlóval díszítette ki. Ez az elismerés nemcsak uttörőink kiváló munkáját dicséri, hanem az akkoriban két csapatvezető: Kormány Gyula és Fábri Ilona telkiismeretes, példamutató munkáját is. Az iratán tárt adat szerint a műsorba/ az átadás/ a következő pontok voltak: "Zászló behozatal.

A KISZ KB vörös sílyen zászlajának átadása, szalagköteles, köszöntés.

Szavazat: Lukács Imre, Sorossi Katalin, Hagymási András, Béké Szuzsa, Kovács Katalin.

Kisdobosok, uttörők, KISZ-tagok rajonkénti fogadalomtele.

Délután kiállítást rendeztek, délután sportversenyeket tartottak, este pedig tábortűz mellett zárták a napot.

Az egész éves kiváló munkáért julius 22-től 9 uttörő vett részt táborozáson csillebércon.

A nyári tábor helye: Közép-Garamna. 53 fő vett részt a táborozáson, mely július 15-30-ig tartott. A táborból kirándulást szerveztek Jávorkutra, a Bolhásrétre, Egerbe és a környező hegyiségekbe. Hegedűs Mihály visszaemlékezéséből, aki abban a táborban ifivezetőként működött közre: "Ritkán volt éjszakai riadó.

Éjfélkor az egyik tanár ellopta a cspatzásalót. A pajtásoknak azt mondta, hogy tolvaj. A riadó alatt ezt az embert üldözötték a hegyen. Mikor megfogtuk, kiderült, hogy Fekete Miklós rajvezető volt. Egy másik alkalomkor diák-nap /fordított nap/ volt a háborban, melynek én voltam a táborvezetője. Mi állítottuk össze a napi programot, természetesen a riadó sem hiányzott belőle.

A tábor patak mellett volt, s e mellett volt a konyha. A körzelben volt a kiskunhalasiak táborra. Sokszor fociztunk ellenük. Nagyon sok élményben volt részük azoknak a pajtásoknak, akik 1963 nyarán a garamnai táborban voltak."

Az új tanév új feladattal várta az uttörőket. Erről Bucilla Andrásné /Fábri Ilona/ így emlékszik vissza: "A 60-as éveket én az űrhajózás koraszakának nevezném. Nagyon sok feladatot kaptunk ezzel kapcsolatban. Ilyen volt az "Uttörő expedíció a jövőbe" elnevezésű mezzalom, melynek keretében a fő feladata az űrhajózás eseményeinek felkutatása, és a jövő városának, iskolájának elkepzelése volt."

A felhívásban szerepelt többek köszött a következő párok sor 1st:

"A feladatok teljesítését évközben a rajvezetőség igazolja a részvételi jegyen, év végén pedig a csapatvezetőség dönti el, mely őrsök érdemelték ki zászlójukra az Expedíció Vörös Csillagát."

Ebben a munkában különösen nagy szerep jutott a jó rajzoló és jó képzőcerűvel rendelkeső pajtásokra. Itt kell megemlíteni Hegedűs László és Podlovics Imre pajtásokat, aikik az egész mezegealon alatt őrsükkel készítették a különböző fantasztikus /jövőbeli/ rajzokat, írták az elbeszéléseket, kutatták az űrhajózás eseményeit.

Az év további eseményeiben nem volt kiemelkedő dolog, minden az előző évekhez hasonlóan zajlott le.

1964.

1964-et az előző évekhez hasonlóan farsanggal, táncmulatsággal köszöntötték uttóróink. A téli hónapokban a KISZ-szel klubdélutánt rendeztek, ezen kívül meglátogatták egymás foglalkozásait. 1964. III. 10.-én a MUSZ Utató Expedíció a jövőbe mezejáratnak őrszágos parancsnokságától levél érkezett a III. raj Veszprém őrségrére. Itt olvashatjuk: "Dolgozzatok úgy, hogy évvégén megkapjátok az expedíció vörös csillagát!"

Majd a feladatot is közölték: "A levél kézbevétele utáni napon az őssel közösen keressétek fel a nagyhalászi Gépállomás üzemgazdászát, érdeklődjek tőle a mezőgazdaság gépesítésével kapcsolatban a jelenlegi helyzetről, és a gépesítés várható fejlődéséről!"

A tavasszal expediciós turát terveztek és bonyolítottak le a Tisza szára.

Az "Uttóró expedíció a jövőbe" mezejárat terén végrehajtott feladatakat, benevezési tárgyat először az iskolában állították ki. Aztán a járási bemutatón első helyezést értek el, majd végül a megyein minimális különbséggel kerültek a második helyre. Ezért a pajtások le napos csillebérci jutalom táborozásban vehettek részt. Hegedűs László pajtás még szereplt a budapesti kulturális szemlére, ahol kiváló teljesítményért Emléklappal tüntették ki.

Szeptemberben értékeltek a csapat előző évi munkáját. Egyebek között a következőket olvashatjuk az értékelésben: "A csapat munkáját kielégítően végezte mind a nevelés, mind a szervezési feladatok terén. Sikeresen vettünk részt az expediciós őrsük vétélkedőjén /megyei második helyezést értünk el/.

Jó volt a sportélet, amit a járási első helyezések is bizonyítanak, részt vettünk a kultúrlis szemléken. Végeztünk társadalmi munkát mind a két tiszben. Fásítási munkákat végeztünk és a községi legelők javítását is elvégeztük. A csapat szervezettsége jó. A rajok fele kielégítően működik, a rajvezetőségek azonban nem működnek kielégítően. Sikeresen működött az órsvezetők tanácsa. Több óravezetőnk és ifivezetőnk képzett. A szakköri munka nem volt kielégítő. A kisdobos munka jó. Sikeresen készítettük fel kisdobos pájtásainkat az uttörő avatásra, az első osztályosokat a kisdobos igérettétre. Jól sikerült a tapolcai táborozás."

A táborozásról Tóth András így emlékszik: "Az ifivezetők amiért jól munkálkodtak, kaptak egy-egy mozi-jegyet. Ín is kaptam egyet. Mikor odaérünk, akkor derült ki, hogy szabadtéri moziba szól a jegyünk. 8-10-ig volt előadás. Hat óra felé járhatott az idő, mikor lengén, nyáriasan öltözve megérkeztünk. Késben az idő elromlott, hideg szél fuit. A mozi előtt álltunk két órát. Fáztunk, a szunyogok is ciptek, ráadásul olyan rossz filmet még nem láttam."

Hegedűs Mihály akkori ifivezető visszaemlékezése: "Tóth András, Gulyás József, Hagymási András és én elhatároztuk, hogy egy éjszaka az alvó uttörőktől zálogként "ellopjuk" ruhadarabjaikat, evőeszközeiket stb. Küzben befogkrémeztük őket. minden ment simán. Egyszer csak, amikor a fiuk sátrába értünk, meglepődtünk. Két fiú hiányzott. Két fiú hiányzott: Hegedűs László és Podlovics Imre. De nagy örömünkre Hegedűs János és Stefán-csik Sándor pájtások alatt /ők ruhástól elaludtak/ sok már összegyűjtött ruhaneműt fedeztünk fel, amit ővatan megszereztünk, majd bekentük őket is. Másnap derült ki, hogy ők is hasonló munkát végeztek, csak az órai elaludtak, s mi ezt alaposan kihasználtuk. A zálegtár-gyakat másnap mindenki pénzáért /fillérekért/ kiváltotta. Ebből a pénzből fedeztük a fejelő bajnokság díjazását. Ebben a bajnokságban a következő eredmények születtek: I.hely Hegedűs M.- Gulyás J.
II. " Podlovics I.- Hegedűs L.
III. " Tóth A.- Hagymási A. "

Ez évben tovább folyt az expedíciós munka. Most út feladatot kellett megoldani az uttöröknek.

Az első parancs kihirdetése egybeesett a néphadserег napjának megünneplésével.

Ez évben igen nagy vendéget látott vendégül iskolánk uttörőcsapata: Váci Mihály költőt. Az 5.b. osztályt /rajt/ is meglátogatta, a pajtások elbessélgették vele, majd beirta nevét a rajsnaplóba. A rajvezető Fábri Erzsébet volt. Később a pajtások sokáig leveleztek vele.

Ősszel ismét megrendezték az expediciós turát a Tiszahez.

A fenyőfa ünnepély sorozással volt egybekötve, a Mikulás estet pedig az alsósok számára a felső tagozatosok kicsi ajándékkal tették emlékezetessé.

1965.

Január elsején megtartották a hagyományos táncmulatságot.

A tavaszi ünnepeket /március 15. és 21./ rajkeretben ünnepelték meg uttörőink.

Április 4-én az ünnepély után a pajtások megtekintették az expediciós munka kiállított anyagát.

Ebben az évben már csak egy csapata maradt az iskolának. Ennek neve: II. Rákóczi Ferenc, vezetője: Bucilla Andrásné /Fábri Ilona/ lett. A csapatvezető ennek helyességeit így indokolta: "1964-ben elhatároztuk, hogy egyesítjük a két uttörőcsapatot.

A két csapat II. Rákóczi Ferenc néven egyesült. Csapatvezető Fábri Ilona lett. Igy a csapatunk együtt a lányokkal és a fiukkal jobb eredményeket tudott elérni. Általában a lányok minaig jobban dolgoztak, mint a fiuk. Kivétel volt a sport, mert ez utóbbi terén a fiuk több dicsőséget szereztek."

Ennek az eredményességnak szép jele, hogy a jelenlegi vitrinben, falon és a pajtásoknál is több vándorzsászló, kupák, érmek, oklevelek találhatók.

Kormány Gyula volt csapatvezetőt így értékelte az utókor: "Igen jó szervező és irányító képességei voltak, mert a turák, kirándulások, táborozások megszervezésében igen jó munkát végzett. Külnöse gonddal szervezte ezeket a turákat, ahol az uttöröknek küldübözö akadályokat kellett leküzdnieük. Az uttörök igen élvezték az írásjeleket, utjeleket is, és a turák végén rendezett számháborukat. Az ő jó irányító és szervező munkája is hozzájárult ahhoz, hogy csapatunk 1963-ban elnyerte a KISZ KB Vöröszásszaját."

Bucilla Andrásné csapatvezető jelentéséből olvashatjuk a következő sorokat: "Az expedíció 5 vállalását valamint a próbát teljesítették az őrsök. Az expedíciós vetélkedők is eredményesek voltak. Sikerült két őrnek elérni a járási 2. és 3. helyezést, ezért dicséretben részesültek. Felszabadulásunk 20. évfordulóját méltóképpen ünnepeltük. Színvonálas műsort adtak a pajtások. Ezért dicséretet érdemel Szász Judit tanárnő, aki jól felkészítette a gyerekeket."

Az ezévi statisztikai adatok szerint iskolánk tanulóinak létszáma: 1150 fő. Kiadóbonok száma: 248 / 439 tanulóból/, 9 raj és 16 őrs működik. Az uttörők száma: 389 / 540 tanulóból//, 14 raj és 35 őrs működik. Ebben az évben 77 uttörő lett KISZ-tag /100 8-os uttörőből/. Ebben az évben 10 különböző szakkörben bizonyithatták kiváló tehetőségeiket a pajtások, ahová összesen 302 pajtás járt. A kulturális szemle résztvevői: őrsi: 210 fő, raj: 110 fő, csapat: 42 fő. A Vöröskeresztes csoport létszáma: 22 fő. Társadalmi munkában hulladékgyűjtés: 1274 kg papír, 6640 kg vas, 2543 kg textil. Ezen kívül végeztek 700 óra társadalmi munkát 9000 Ft értékben, és 730 fát ültettek el. Az évi takarékgyűjtés 55000 Ft.

1965 nyarán uttörőcsapatunk Kőkapun tábortozott. Vezetője: Laczkowsky István, Lippai Anna így emlékszik vissza egyik élményére:

"...Csak azt sajnálok, hogy a szakácsnő nem a "kis kémikusokkal" etette meg mindenöt, amit - jobb szót nem találtam - "főztek". Egyedül azt sajnálok, hogy a bosszut a szakácsnőkön és nem az igazi bűnösökön követtük el. Nem tudom, hogy az emlékezetes ebéddel összefüggésben van-e, de az tény, hogy az egyik hetedik os a focibajnokság rongadóján alaposan bokán rugta Laczkowsky Pista bácsit. Az illető közel állt ahhoz, hogy először a világban megkapja az "Arany Nőhérpallos" megtisztelő kitüntetést. ... Aki nem hiszi, járjon utána!"

Az 1965/66-os év célkitűzései: "Célkitűzéseinket az uttörőmozgalom 20 éves évfordulójára való felkészülés, valamint az "Uttörők a hazáért" mozgalom próbakövetelményei hatják át ebben az évben.

Ezt a mozzalmat a szeptember 29-i néphadsereg napján hirdették meg. Aztán este tábortűz következett. November 7-e meglüneplésekor ismét külön parancsot kaptak uttörőink.

A Télapó és Fenyőfa ünnepélyeket az előző évekhez hasonlóan rendezték meg. Az őrsi és raj Ki mit tud? - okat már az őszil foglalkozásokon elkezdték.

1968. január 1-én ujból megtartották az újévi bált, majd februárban a farsangi álarcos bált is. Közben lezajlottak a téli sport bajnokságok és a csapat kulturális versenyei, valamint a tantárgyi versenyek is.

Május 20-án járóversenyt rendeztek a pajtások számára a Tiszadra. Az "Uttörők a hazáért" nevű mozgalomba 44 órs nevezett be. Ennek a mozgalomnak kiemelkedő órse a Hegedűs János által vezetett Párduc órs volt, melynek rajvezetője: Hegedűs Miklós.

Hegedűs János rövid visszaemlékezése: "A feladatok között szerepelt a község veszélyes helyeinek feltérképezése. Mi ezt a feladatot nagy buzgalommal végeztük. minden eseményt feljegyeztünk a rajnaplónkba és a Tettek Könyvébe. A május 26-i ünnepélyes eredményhirdetéskor már ki volt állítva a munkánk: Nagyhalász térképe, rajta a veszélyes helyeket felgyujtható villanykörték jelöltége. Az egész évi munkánkért a belügyminiszter /Benkei András/ oklevelles dicséretben részesített bennünket, majd jutalomból a csillebércei táborba mehetünk."

Az oklevenen ezt olvashatjuk: "Az Uttörő Szövetség fennállása 20. évfordulója alkalmával meghirdetett "Uttörők a hazáért" mozgalom novemberi akciójában végzett ünnepélyes munkájáért a Párdus uttörő órsöt dicséretben részesítem."

Aláírás: Benkei András belügyminiszter.

Az 1966-os statisztikai adatok szerint 1136 iskolás tanulóból 270 kisdobos és 404 uttörő /532 tanulóból/ van. A kulturális személyen az órson belül 410, rajon belül 66, a csapat versenyen pedig 28 pajtás szerepelt. A járási bemutatón az irodalmi szinpad ért el szép sikert, melyért oklevelet kaptak. Vezetőjük Fábi Ercsébet. Ez évben 9430 óra társadalmi órát végeztek a pajtások, és 1800 db fát ültettek el. A hulladékgyűjtés eredményei: 1752 kg papír, 10780 kg vas, 1752 kg textil.

A nyári táborozás helyett országjáró kirándulást szerveztek, melynek során a pajtások voltak Egerben, Lillafüreden, Miskolcon, Diósgyőrön, Tokajban és az Északi-Középhegység hegyvidéken. Az utat autóbusszal tették meg.

Az 1966/67-es iskolai tanév uttörő mozgalmának neve: "Vörös zászlónk hősei utján."

A Télapó ünnepségen a felsősök kedves kis maguk készítette ajándékokkal lepték meg az alsó tagozatos kisdobosokat, mely ajándékokat rövid műsor keretében adtak át. A fenyőfa ünnepélyt ismét

egy feldiszített fenyőfa sorsolásával kapcsolták össze. A fenyőfán kívül még sokféle édességet lehetett nyerni. Ebben az évben vette át az uttörőcsapat vezetését Asztalos István. Az ő céljai között szerepelt: "In a legfontosabb célonnak tűntettem, hogy tovább növeljem a csapatot belül a gyermek űrkormányzatot. Az utóbbi négy évben az uttörőtanács élén olyan pájtások álltak, mint Szarka László, aki a matematika tanulmányi verseny országos döntőjébe is bekerült. Hegyes Jolán, aki 1967-ben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. éves évfordulóján a Járási Uttrőrő Elnökség jutalmául moszkvai kiránduláson vett részt. Póka Ágnes, aki szorgalmával, magatartásával és tanulmányi eredményével példaképe lehet valamennyi pájtásnak. A jelenlegi uttörőtanács elnöke Tar Zsuzsanna, aki a Járási és Megyei Uttrőrő Parlament elnöke, országos uttörőtalálkozó résztvevője, csapatunk kiemelkedő jó munkát végező uttörője..." /1971-ben lett írva/

1968.

Az álarcos karnevált februárban ismét megtartották, melyen a legjobb álarcokat jutalmazták is.

A csapat Ki mit tud? nem sikerült elég jól, ezért a csapatvezető bírálta a kisdobosvezetők és uttörővezetők többségét, hogy nem megfelelően készítették fel rajtaikat a versenyre. A tanulmányi versenyeken elérte szép sikerekért viszont dicséretben részesítette a pájtásokat és a nevelőket.

Május 28-án a csapatvezető Diszparancsot adott ki. Ebből egy pár sor: "A Vörös Zászló Hőseinek Utja" mozgalom eddigi célkitűzéseit sikeresen valósítottuk meg. Az eddigi sikerek arra ösztönöznek és köteleznék bennünket, hogy a hátralevő időben a NOSZF 50. éves évfordulójára az eddigi munkához hasonlóan készüljünk fel!"

Nyári feladatul kapták a pájtások a "Világtérkép 1917-1967" akció megvalósítását.

Julius 28-án kongresszusi táborüzet rendeztek a KISZ VII. kongresszusa tiszteletére a kisárokkel, mely előtt fáklyás felvonulást rendeztek.

A társadalmi munkáért emléklapot kapott az 1., 2., 3., 5.raj.

"Egyénileg kiemelkedő munkája elismerésül Szarka László,

Hovák Mihály és Biri Zsuzsanna pájtásokat tüntetjük ki "emléklappal" - olvashatjuk a csapatvezetői jelentésben. A sikeres év után első ízben a Dunántúlon táboroztak uttörőink. A tábor Balatonkenesén volt, Időtartama: augusztus 11.- augusztus 19-ig, melyen 37 fő vett részt. Rádó Katalin visszaemlékezéséből: "1967-ben voltunk táborban Balatonkenesén. Egy iskolában laktunk. Sokat fürödtünk. Az egyik hüvösebb napon elmentünk a milánagyüzembe. Volt egy hajókirándulás Balacsocnyaba. Itt egy napot töltöttünk. Egy másik napon felmentünk a kenesei hegyre. Volt egy Ki mit tud? is. Nagyon jó volt."

A nyáron volt egy másik tábor is Tokajban a Tisza-parton. Itt 29 pájtás vett részt.

A néphadsereg napját kis műsorral, ünnepélyes csapatgyűssel ünnepelték meg. November 6-i tábortüznél volt az előző évi mozgalom eredményhirdetése. A mozgalom értékeléséből ezt olvashatjuk:

"A mai nappal végetért a "Vörös Zászló Hőseinek Utján" mozgalom. Ebben a mozgalomban a mi uttörőcsapatunk is tevékenyen résztvett."

A hibákat leszámolva így fejtette ki beszéde végén az értékelést:

"Remélem, hogy az elkövetkezendő időben még azok is bekapcsolódnak az uttörő munkába, akik eddig passzívan viselkedtek, hiszen mi a KISZ KB Vörös selyem zászlajával kitüntetett csapat vagyunk, és ugy is kell dolgoznunk, hogy erre a zászlóra dicsőséget hozunk."

Ezen a napon indult be a következő év mozgalma, mely az előzőnek egy akciója. Ez az "Auróra akció" volt.

Ebben a tanévben uttörőcsapatunkban 304 kisdobos és 410 uttörő volt.

Az egész éves kiváló munka eredményeképpen jutalmul a NOSZP 50. éves évfordulójá tiszteletére a Forradalmi Express utasaként Hegyesh Jolán nagyhalászi pájtás is résztvett a moszkvai emlékünneplésen.

Szeptemberben és még az ősz folyamán egyszer akadályversenyt rendeztek a pájtások számára.

A Vörös Október staféte községünkön is áthaladt. Ennek lényege, hogy az uttörők az 50. évfordulóval kapcsolatos feliratokat készítettek szalagokra, és a legjobban sikerült szalagot kötötték fel a stafétabotra november 1-én délután 2 óraker. A stafétát az uttörők díszesen, kis műsorral fogadták. A műsor után tovább vitték a szomszédos községre /Tiszarád/.

A fenyőfa ünnepélyt ebben az évben is különböző ajándéktárgyak kieszerelésával kötötték össze.

A téli szünidőben a szokásos szünidei foglalkozásokat /6rsi és raj/ megtartották, melyeknek legkedveltebb eleme ezuttal is a játék volt.

1965.

Az 1968-as év munkájának első félévi értékelését a csapatvezető tollából a következőképpen láthatjuk: "Az ezévi feladatakat szinte teljesítettük uttorán. Ezt bizonyítja, hogy igen jól szerepeltek a járási sportversenyeken. A könyveladási mezgalomban III. helyezést értünk el, melyért 2000 Ft-es jutalmat kaptunk. A hulladékgyűjtésben az előirt mennyiség többszörösét is begyűjtöttük, s ebből az uttorán a csoport a vietnami "tranzisztoros akció" keretében 1000 Ft-et fizetett be. Jutalomidőben ebben az évben 16 fő teljesen ingyen, 12 fő pedig 50%-os tárifával részesült. A csapat legkiválóbb uttorójét /Páka Ágnes/ Pozsonba küldik. Az irodalmi és vöröskeresztes munkát Fábián Erzsébet tanárnő kiválóan végezte. Az ünnepélyekre lelkismeretesen készítette fel a pajtásokat."

Ez évben beindítottuk a "Csapatzászló becsületéért" elnevezésű akciót. A "Forradalmi ifjúsági napokat" is uttorókhöz méltóan rendezték meg, illetve ahhoz méltóan tették ünnepélyesebb szerepléseikkel.

Április 4-e előestéjén uttoróink fáklyás felvonulást rendeztek a felszabadulás emlékére. Másnap a Felszabadulási staféta hazánk felszabadulásának 23. évfordulóján községünkön 1968. április 4-én délelőtt 10 óra 15 perckor ment keresztül. Kis megemlékezés közben felkötötték a stafétára a szalagot, melyet uttoróink készítettek el.

Ez évben már rendszeres volt az uttorócsapatban, hogy minden hétfeljén a központi iskola udvarán lévő felvonóra felhuzták az uttorázászlót, szombaton pedig értékelni egy-egy ügyeletes rajvesztő a heti munkát, és az uttorázászló levonása közben elnéklik az uttoróindulót. Rossz idő esetén körözésen keresztül értékelik az uttorók heti munkáját.

A csapatban megalakult a közlekedési űrs is, melyet az uttoróavatóson avattak fel. Ekkor kapott több űrs is oklevelet a "Csapatzászló becsületéért" végzett kiemelkedő munkájáról.

A nyár folyamán Tamasowszki Mária, Hriczu Erzsébet és Szarka László pajtások uttörő építőtáborban vettek részt a tiszavasvári ÁG rázonpusztai Üzemegységében.

A nyári sátortábor 1968-ban Tokajban volt. Hegyes Jolán visszaemlékezéséből: "A táborozókat a lengyelek fogadták és magyarul énekelték azt, hogy Az a szép, az a szép... A tábor sátortábor volt. Nagyon sok dalt tanultunk. Nagyon jól éreztük magunkat a lengyelekkel és az ujfehértóiakkal. Voltunk a Kopaszen is."

Összel egy fényképpel ellátott levelet kaptak uttörőik penne a lel. sz. Hámán Kató uttörőcsapat kérte, hogy a mi uttörőcsapattunk is küldjön egy tő rózsát a Hámán Kató emlékfa köré. Ezt a nemes feladatot ürömmel teljesítették pajtásaink.

Az 1968/69-es tanévben a "Torradalom lángjai" mozgalom feladatait kellett megoldaniuk a pajtásoknak.

Szeptember 2-án a tanévnyitó alkalmával a Magyar Uttörők Országos Elnöksége "Felhívásával" kezdődött a munka. A munka gerincét a csapatvezetőség a KMP, KIMSZ és a Magyar Tanácsköztársaság évfordulójának megünneplése köré alakította. A néphadsereg napján ujjáalakították a csapatfalat.

A KMP 50. évfordulója alkalmából köszöntötték a község idősebb kommunistáit, veteránjait.

1968/-

Az 1968/69-es tanév értékelésében olvashatjuk a következő sorokat: "Nem kielégítő az uttörőcsapat kapcsolata más szervekkel kivéve a testvéri KISZ szervezeteket. Mi ugyan minden évben kötünk társadalmi szerződéseket községünk valamennyi szocialista szektorával, de nem igénylik munkánkat, s ha valamilyen támogatást kérünk tőlük, nem is igen van rá jogalapjuk, hogy ezt megadják. Kivétel a tsz, KISZ, akiktől valami kis támogatást kapunk. A munkára nevelésre nincsenek problémáink. A tsz-nek is sokat segítünk és segítettünk is a betakarításnál. A nyolcadikosok ez évben már klubfoglalkozásokat tartottak. A takarékkossági versenyben a nagy iskolák között magasan az első helyen végeztünk, erről oklevelet és 1000 Ft pénzjutalmat kaptunk. Ha megnézzük a próbalapek követelményeit, azt kell megállapítanunk, hogy csapatunk tagjai nemcsak teljesítették, hanem több esetben tul is teljesítették, ami azt bizonyítja, hogy munkánk nem volt hiába való."

A nyári táborozás ebben az évben is Tokajban, a járási váltótáborban volt, ezuttal is a lengyelekkel. Több pajtás kötött akkor barátságot a lengyel pajtásokkal, s van közöttük olyan pajtás is aki még ma is levelezik akkor szerzett barátjával, barátnőjével. Az 1969/70-es iskolai tanévben indult be a "Szabad hazában - Lenin utján" nevű mozgalom. Ez évben ebben a mozgalomból vették ki részüket uttóróink, mely mozgalom alapgondolata hazánk felszabdalásának 25. és Lenin születése 100. évfordulójának méltó megünneplése. Ez a mozgalom is szerves részeként kapcsolódott az előzőekhez.

Szeptember 29-én megtinnekelték a csapatzászló és a néphadsereg ünnepét. Ekkorra újították fel a csapatfalat is.

Az őszi kirándulások színhelyei: 5. osztály: Nyírbátor, 6. osztály Tokaj, Sárospatak, 7. osztály: Debrecen, 8. osztály: Nyírbogdány. November 1-én megemlékeztek uttóróink a rajfoglalkozásokon közszínünk felszabadulásáról.

November 7-ére nagyszabású műsort rendezett a csapat a kulturházban. A műsorszámokat ifj. Hgedűs Mihályné tanárnő, az irodalmi színpad vezetője tanította be.

A télapó ünnepélyre a felső tagozatosak 1-1 alsó tagozatos osztályt patronáltak, ajándékoztak meg. A fenyőfa ünnepélyt külön tartották az alsó és a felső tagozatnak.

Január elején megtartották a szaktárgyi versenyeket. A téli foglalkozásokat is rendesen megtartották. Februárban megtartották a hagyományos álarcos farsangi bált.

A "Szabad hazában - Lenin utján" mozgalmat az R-25-100 harci akcióval zárták az uttórók. Ezt a versenyt a gyermeknapon rendezték meg a községi legelőn, mely után játék és szénháború következett. A versenyen a pajtások óraönként indulnak a legelőre, ahol 5 állomáson kellett bebizonyítaniuk, hogy hogyan készültek fel a riadó feladataira. Ennek egyik feladata így hangzott:

"partizánok! A visszavonuló ellenséges csapatok nem tudták már magukkal vinni a lőszerüket, fegyvereiket. Elhatározották, hogy raktárukat felrobbasztják. Ez azonban eddig nem sikerült nekik. Közelítésük meg óvatosan a raktárt és szerezzétek meg a lőszert, a fegyvereket. Az akció sikere érdekében két fegyveres partizán őrködjön. Saját fegyverével is pusztitsuk az ellenséget! Kovács János partizánosapat parancsnoksága."

A statisztikai adatok szerint 1009 beiskolázott tanuló közül 291 kisdobos és 419 uttóró van iskolánkban. Az uttórók száma már 80%-a a felső tagozatosknak. A szaktárgyi versenyeken 6

tantárgyból 148 tanuló vett részt. A kulturális szemléken résztvevők száma: órsi: 650 fő, raj: 430 fő, csapat: 78 fő.
A vöröskeresztes csoport /kettő/ 119 fővel működik. Kiváló munkájukat oklevelek igazolják. Fábri Erzsébet nagyon jól vezeti ezt a csoportot.

Az irodalmi színpad szintén kiváló teljesítményt nyújtott a körzeti és a járási bemutatókon. Ennek vezetője ifj. Hegedűs Mihályné. Ezt az évet a községi párt szervezet számára készített jelentésben a következő kóppen értékelte Asztalos István csapatvezető:

"Az irodalmi szakkör működését ki kell emelni, mint példamutató uttörő tevékenységet. Lásd ünnepségeket! Kérjük az alábbi ifivezetők jó munkájának elismerését: Hegedűs Mihály, Tóth Andrásné, Együd Mária. Uttrőink közül Póka Agnes, Bakó Ildikó, Hegyes Erika, Németh Ildikó, Tar Zsuzsanna végeztek kiemelkedő, példamutató uttörőmunkát."

A nyári táborozás az árviz miatt elmaradt. Ezért helyette Szirma központtal országjáró kirándulást szerveztek az uttörők számára. Erré Bakó Ildikó így emlékszik vissza: "Az árviz miatt el-

maradt a tokaji táborozás, és ezért országjáró körutra indultunk. Busszal mentünk. Az uton énekeltek, szórakoztunk, és így hamar megérkeztünk szállásunkra, Szirmára. Voltunk kirándulni Aggtelekre. A barlangban gyönyörű színekben pompáztak a cseppkövek. Másnap Lillafüredre mentünk, ahol a zuhagot és a szállót/nevét/ tekintettük meg. Utána Miskolc-Tapolcára mentünk. Itt sokat fürödtünk. Következő napon a történelmi Eger város megtekintése volt a program. Hazaérve mindenki elmesélte élményeit, amit az uttörőcsapat vezetőinek szervező munkája alapján szerzett."

Ezen a nyáron még négy ifivezető és nyolc uttörő volt képzőtáborban. A kiváló uttörők táborában Németh Ildikó pajtás volt. Az 1970/71-es év mozgalma a "Tettekkel köszöntjük az uttőrmozgalom negyedszázados évfordulóját!" Ez az uttőrmozgalom születése 25. évfordulójának méltó köszöntésén alapult.

Ősszel a pajtások között meghirdették a "Kerékpárt Vietnámnak" akciót. A fejenként beadott fillérek ből csapatunk egy kerékpárt vásárolt, melyet áadtak a szövetségnek.

Szeptember 27-én a lenini páncélautó mását köszöntötték csapatunk uttőrői.

Ősszel beindították a tisztasági és takarékkossági versenyeket. Az őszi tanulmányi kirándulás ebben az éveben is megvolt. Az 5.a. osztály rajnaplójában ezt olvashatjuk a kirándulással kapcsolatban: "Elmentünk Debrecenbe, megnéztük az Állatkertet, és ott sok

különböző állatot, a muzeumban sok érdekeset láttunk és halhattunk. A Vidám Parkban nagyon sokat nevettünk, és sok játékautóban ültünk.*

Még az ősszel beindították az Uttrők az árvízkárosultakért akciót. minden pajtásnak legalább 5 kg vasat kellett összegyűjtenie, de ezt nagyon sokan teltteljesítették.

A NOSZF 53.évfordulóján ünnepélyes csapatgyűlést tartottak a művelődési otthonban.

Az őszi foglalkozásokat három fordulós vétélkedővel tették emlékezetessé az uttrők. A kérdéseket ifj. Hegedűs Mihály állította össze. Ine egy pár kérdés, amit a pajtásoknak meg kellett oldaniuk: Verset kellett írni a csapatzászlóról, rajzolni kellett az uttrődéettel kapcsolatban; társadalmi munka végzése, csapatunk történetének nyomozása, sport stb.

A Mikulás ünnepséget az előző évekhez hasonlóan bonyolították le. A 6.d. és 5.a. osztályok közös estjéről készült viszsaemlékezésből olvashatjuk: "Először egy szavalat és egy dnek szám hangsztott el. Bejött a Mikulás a krampussal. Elhangzott a krampusz televízió. A Mikulás kiosztotta a csomagot. Később lemezjátazóról táncoltunk."

November 7-én, az ünnepélyes csapatgyűlésen kapta kézbe minden raj a Diszparancsot. Ebben minden osztályegység más-más feladatot kapott. Az örödikesek feleadatai: "1. Gyűjtse azokat a dalokat, melyeket a feledés homálya borít, de elődeiteknek kedves dala volt.

2. Irjátok le azoknak a játékoknak a formáját, melyet elődeitek az órsi és rajfoglalkozásokon szívesen játszottak."

Az ősszel lebonyolították a rajokban a kulturális versenyeket.

1971

1971-ben, még a téli színetekben megtartották a téli rajfoglalkozásokat. Januárban megrendezték a tantárgyi versenyeket is. Márciusban rajfoglalkozásokon megemlékeztek a nőnapról, március 15-éről, és ezen a napon bonyolították le a csapat XI mit tudott. Ezen a versenyen kiemelkedett művészeti teljesítményével Hegedűs Gyöngyi, Budák Éva, Hegyes Mária, Kiss Mária, Révész Rita, és a szevaló kórus. Bobcsoport: (Gábor, Balázs, László, Szarka, Zs.)

Márciusban rendezték meg a Rádió J-25 játékot. Öt állomáson kellett bizonyítaniuk a pajtásoknak felkészültségüket. Az egyik állomás feladata így hangsztott: "A 25 év krónikája című albumot kel-

lett bemutatni, amelyet már előzőleg ki kellett állítani." Az osztályok közötti verseny végeredménye:

1. 7.b. 67,9 pont
2. 6.b. 61,1 pont
3. 5.a. 54,2 pont.

Április 4-én ünnepélyes csapatgyűlést tartottak. Az áprilisi hulladékgyűjtési versenyben iskolánk ismét jó helyezést ért el. Évvégén ünnepélyes külsőségek között megtartották az évzárót, uttörőavatást és a tornabemutatót.

A nyári uttörőtábor 1971-ben Tokajban volt. Podlovics Piroska így emlékszik vissza erre a táborra: "Egy napunk a következő képpen telt el: Reggel keltünk, mosakodtunk, takarítottunk, aztán a táborvezető sátorszemlét tartott. Aztán zászlózelvonás és reggeli következett, majd a lengyel pajtásokkal közös játék folyt. Közben megtizáraitunk, majd szellemi vetélkedő következett. Aztán megebédeltünk. Csendes-pihenő után a strandra mentünk. Itt uzsonnáztunk. Este szabadfoglalkozás, játék, zászlólevonás és vacsora volt. Vacsora után táncoltunk, majd a takarodó következett."

Az 1971/72-es tanévben indulott az Uttörőélet szellemében elnevezésű mozzalom. Ebben különböző feladatakat vállaltak a rajok. Hárrom feladataot vállaltak. A 6.a. osztály a következő hárrom feladataot választotta: 1. Nekünk épül - mi építjük.

2. Figyelő szemmel a természetben.
3. A mi megyénk.

A hatodik osztályosok összel Egerben voltak kirándulni. Ezt a kirándulást ebben a tanévben nagyon fel tudták használni a történelmi, irodalmi, ősvilág és földrajzi órákon.

A csapatzászló ünnepét is ünnepélyes keretek között tartották meg szeptember 29-én.

November 7-én ünnepélyes csapatgyűlést tartottunk. Osztályfőnökki órákon is megenlékeztek a pajtások a NOSZF évfordulójáról.

A Mikulás Ünnepségen a 6.a osztály az 1.c osztályt ajándékozta meg. Rajnéplójukban így emlékeznek erről: "Csáki Antal őrsvezető felültezőtt mikulásnak. Ő osztotta ki az általunk vázárolt ajándékokat. Rajunk is osinált egy klubdélutánt. Szavazás után eldöntöttük, ki kinak ad csomagot. A csomag átvétele után tánc következett. mindenki nagyszerűen érezte magát."

A fenyőfát ebben az évben Hargitai Ágnes nyerte.

A téli szünidőben most is a beosztásnak megfelelően a rajok rendesen megtartották rajfoglalkozásukat.

VIII. TOVÁBBI TERVEINK

1972

Ezzel elérkeztünk az 1972-es évhez. Az uttörőmozgalom 25 éves, és csapatunk történetének 23 éves története elevenedett fel előttünk. Sajnos volt egy kötöttségem, ami miatt sokszor csak a történelmi adatokra /csapat történetére vonatkoztatva/, konkrét eseményekre kellett hivatkoznom. Ez a megkötés az volt, hogy a történelmi tanszékhez adtam be a munkámat, így főleg a csapat történeti adatait tartottam szem előtt. A dolgozat azonban ugy értem mégis részletes kidolgozása a csapat eddigi történetének. Egy másik gátló tényező az volt, hogy a dolgozat terjedelme sem lehetett akár milyen hosszu /bár nem határozták meg számomra a maximális hosszúságát/, s ígykeztem sok helyen röviden, néhol csak a konkrét tényekre, adatokra hivatkozni. Talán még ennek ellenére is egy kicsit hosszura nyult a dolgozatom.

A munka során mégis ugy éreztem, hogy egy nagyobb lélekzetű munkát is össze lehetne ebből állítani, mely munkát már az uttörők okleveleinek, visszaemlékezéseinek, a csapatbagyományok feldolgozásának, az uttörőcsapat életéről készített rengeteg fényképnak, régebbi dokumentumoknak az illusztrálásával lehetne szébbé varázsolni.

Ez a munka tehát tulajdonképpen csak egy váz lenne egy nagyobb méretű, nemesak történetet, hanem nevelést és egyébb dolgokat is összefoglaló albumnak.

Meg kell említenem, hogy a dolgozatot az iskolai az iskolai és az uttörőcsapat irattárában található iratokból állítottam össze. Nagy munkát főleg az uttörőcsapat irattárának rendszerezése jelentette, ugyanis az iratok kis kivételell ömlesztve találhatók meg. Ezekre az iratokra támaszkodva szándékozom megcsinálni csapatunk történetét a csapat történetének 25. éves évfordulójára /1973. november 5./. Ehhez azonban még rengeteg munka szükséges.

Ez a feladat hálás volt és lesz számomra. Tulajdonképpen gyermekköröm legszebb élményeit kellett felelevenítenem. Ugyanis 1954-től tagja vagyok csapatunknak. A csapat ranglétra eddigi valamennyi fokát végigjártam. Kiváló őrsvezetői, kiváló rajvezetői jelvények, oklebelek, mozgalmi jelvények jelzik munkám sikérét. Jelenleg a csapat titkára és a 6.a. osztály rajvezetője vagyok.

Ugy érzem, hogy csapatunk történetét 1948-1971-ig történelmiileg hitelesen és esztétikailag is megfogelően állítottam össze,

Dolgozatomat Asztalos István csapatvezető szavaival zárom, mely sorok rám nézve is jellemzőek:

"Munkámat szeretném folytatni az elkezdett uton. Szeretnék, ha csapatunk uttörői további sikereket érnének el, a különböző vetélkedőkön, versenyeken, hogy méltóak lehessük névadónakra."

IIX. FORRÁSOK

1. Uj magyar lexikon
2. Nagyhalászi Általános Iskola irattára
3. 462.sz. II.Rákóczi Ferenc Uttörőcsapat irattára
4. Uttörők gyűjtései

Megjegyzés: A dolgozatban az előbb említett művekből vett idézetek pontosan meg vannak jelölve. A megjelölés vagy lapszám, vagy irattári szám, vagy az uttörő, nevelő neve.

X. TARTALOM

- I. Ifjúsági mozgalmak, szervezetek
 - a/ külföldön
 - b/ Magyarországon
- II. Rövid áttekintés az uttörőmozgalomról
- III. Az uttörőmozgalom kialakulása
- IV. Uttrőcsapatunk megalakulása /1948/
- V. A fellendülés évei /1950-1956/
- VI. Csapatunk ujjászervezése /1957/
- VII. Mozgalmaink évei napjainkig /1958-1971/
- VIII. További terveink
- IX. Források
- X. Tartalom